

ARTYKUŁY

Agnieszka Franczyk-Cegła
Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław
agnieszka.francyk-cegla@ossolineum.pl

 0000-0002-1231-925X

Księgozbiór karmelitów dawnej obserwancji w Sąsiadowicach

The Ancient Observance Carmelites book collection in Sąsiadowice

Abstract: The monastery of the Ancient Observance Carmelites in Sąsiadowice, former Przemyśl diocese, had one of the largest Carmelite libraries within the Polish territory in the 19th century. The article aims at the reconstruction of the Sąsiadowice book collection, and description of the library functioning, basing on the preserved archival materials and copies of the books dispersed in the years 1917 and 1946, currently stored in three institutions: the National Ossoliński Institute, the Stefanyk National Science Library in Lviv, and the Carmelites Archive and Library in Cracow.

Keywords: monastic inventories, Ancient Observance Carmelites, Sąsiadowice, monastery library.

Słowa kluczowe: inwentarze klasztorne, karmelici dawnej obserwancji, Sąsiadowice, księgozbiory klasztorne.

„Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” – Udział zagranicznych recenzentów w ocenie publikacji; Stworzenie anglojęzycznej wersji wydawniczej publikacji; Digitalizacja tomów archiwalnych rocznika w celu zapewnienia otwartego dostępu do nich przez Internet oraz wdrożenie i utrzymanie cyfrowej platformy redakcyjnej – zadanie finansowane w ramach umowy nr 653/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

W 1603 r. w Sasiadowicach, dużej wsi leżącej wówczas w ziemi przemyskiej (obecnie na płn.-zach. Ukrainy), pojawili się karmelici dawnej obserwancji. Sprowadził ich Jan Szczęsny Herbut, który w imieniu swojego siedmioletniego synowca, Wojciecha Erazma Herburta, wystąpił do bpa Macieja Pstrońskiego z prośbą o możliwość założenia w Sasiadowicach pierwszego na Rusi Czerwonej klasztoru karmelitów. Pomimo trudnych początków zakonnicy stworzyli za wsią na wzgórzu zwanym Górą Łaskawą (łac. *Mons Placidus*) ośrodek życia religijnego z kultem św. Anny, który przetrwał najazdy tatarskie w XVII w., kasaty klasztorne w XVIII-XIX w. oraz wojny światowe i przymusowe wysiedlenie w wieku XX zakończone w 2011 r. powrotem braci do Sasiadowic¹.

Klasztor sasiadowicki posiadał jedną z zasobniejszych bibliotek karmelitańskich na ziemiach polskich². Brak wczesnych archiwaliów³ utrudnia rekonstrukcję jej zasobów oraz historii podczas pierwszych 150 lat jej istnienia. Najstarsze źródło archiwalne (inwentarz biblioteczny) datowane jest na lata 1766-1780; kolejne trzy zachowane inwentarze pochodzą z XIX w. (1822, 1840, 1871)⁴. Wszystkie one zostały wykonane przy okazji sporządzania inwentarzy dóbr klasztornych.

¹ Więcej na temat historii klasztoru zob. A. Franczyk-Cegła, *Zarys dziejów klasztoru oo. karmelitów oo. Sasiadowicach*, „Nasza Przeszłość” 2015, nr 125, s. 75–126.

² Zob. F. Radziszewski, *Wiadomość historyczno-statystyczna: o znakomitszych bibliotekach i archiwach, publicznych i prywatnych tak niegdyś ... w Królestwie Polskiem, Galicyi, W. Ks. Poznańskiem i Zachodnich guberniach Państwa Rossyjskiego*, Kraków 1875, s. 74. Autor odnotowuje bibliotekę sasiadowicką jako jedną z dziewięciu znaczących bibliotek karmelitów dawnej obserwancji (na ówczesne 64 klasztory).

³ Wyjątkiem jest wzmianka w dokumentacji kapituły prowincji: w 1626 r. napomniany został Chryzostom Ługowski (zm. 1644), były przeor klasztoru karmelitów w Oborach w 1616-1618 (zob. Archiwum OO. Karmelitów na Piasku w Krakowie, dalej: AKKr, sygn. 93, k. 28r.), który na żądanie zakonników miał zwrócić polską Biblię daną klasztorowi św. Anny przez niejakiego Młoddeckiego (tamże, k. 55r.).

⁴ Zachowane archiwalia (przechowywane obecnie w większości w AKKr; pojedyncze dokumenty znajdują się także w Archiwum Archidiecezjalnym w Przemyślu (dalej: AAPrz.), Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie (dalej: CPAHL), Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich we Wrocławiu (dalej: ZNiO) oraz Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie) datowane są na XVIII-XX w. Najstarszym zachowanym dokumentem jest kopiarz przywilejów i nadań dla klasztoru sporządzony w 1746 r. (AKKr, sygn. 567). Wcześniejsze akty z l. 1591-1685, które były wymieniane jeszcze w inwentarzu z 1871 r. (CPAHL, fond 146, sprawa 20a, opis 5 (dalej: 146/20a/5), s. 61-62), prawdopodobnie uległy zniszczeniu na przełomie 1914/1915 r., gdy klasztor zajmowały wojska rosyjskie (Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. W. Stefanyka, dalej: LNNBU, rps 5/5237/III, s. 6). Brak również XV-XVI-wiecznych akt parafialnych przechowywanych w kościele św. Mikołaja, zniszczonych podczas częstych najazdów tatarskich, m. in. w 1560, 1615 i 1624 r. Zob. AAPrz, rps 1653, s. 301; AKKr, sygn. 567, s. 55; *Schematismus universi venerabilis cleri saecularis et regularis dioecesis rit. lat. Premisliensis pro Anno Domini 1866*, Jasło 1865, s. 56.

Pierwszy zachowany spis biblioteczny zatytułowany *Bibliotheca Conventus S. Annae*⁵ jest częścią inwentarza kościoła i klasztoru z ok. 1766-1780 r.⁶ Poprzedza go rozdział zatytułowany *Papiery figuralne*, w którym odnotowano przechowywane w klasztorze rękopisy muzyczne – msze, litanie, nieszpory, komplety, psalmy, arie, antyfony, motety, tria, symfonie⁷. Katalog ksiąg w bibliotece sporządzono alfabetycznie podając skrócony tytuł, rodzaj sygnatury, którym był numer książki na półce (*sub numero ...*) oraz format. Z inwentarza wynika, że książki ułożone były tematycznie, a ich liczba sięgała 390.

Drugi spis książek z klasztoru sasiadowickiego sporządzono w 1822 r.⁸, także włączając go do inwentarza dóbr. Katalog, zatytułowany *Catalogus librorum in Bibliotheca Conventus Sasiadowicensis P.P. Carmelitarum de Monte placido sub titulo Sanctae Annae reparatorum. Mense Maio 1822 Anno conscriptorum*, podzielony jest tematycznie na dziewięć działów: *libri concionatorum, libri homiliarum, libri theologorum, libri iuridici, libri historici, libri philosophorum, poetorum et grammaticorum, libri meditationum et de vita sanctiis, libri praecum diurnalium et manualium, libri miscellanei*. Sporządzono go w starannej tabeli, podając liczbę porządkową, tytuł dzieła, liczbę woluminów, autora, miejsce i datę wydania oraz informacje o egzemplarzu (defekty, najczęściej opisane ogólnie typu *sine principio et fine*). Po każdym dziale pozostawiano także wolne miejsce na dopisanie nowych nabytków. Biblioteka liczyła wówczas 581 dzieł w 785 woluminach. Najliczniejszą grupę stanowiły książki z dziedziny teologii, tj. komentarze, konkordancje, pisma Ojców Kościoła i teologów nowożytnych w obronie Kościoła – ich liczba sięgnęła 167 dzieł. Na kolejnych miejscach sytuują się zbiory kazań (102 dz.), homilii (96 dz.), książki z dziedziny filozofii, poetyki i gramatyki (79 dz.), historii (38 dz.), medytacji chrześcijańskiej i hagiograficzne (34 dz.), prawnicze (25 dz.), modlitewniki (23 dz.) oraz miscellanea (17 dz.), wśród których odnotowano pozycje takie jak *Journal ou description du merveilleux voyage de Guillaume Schouten* (Amsterdam 1618), *La Saxe Galante* Karla Ludwiga von Pöllnitz (wyd. nieustalone) czy *Politicorum sive civilis doctrinae libri sex* Justusa Lipsiusa (Lich 1604). Do spisu książek z 1822 r. dopisywano kolejne nabytki biblioteczne. Do roku 1829 (kiedy to przeprowadzono wizytację i zamknięto katalog⁹) stan księgozbioru powiększył się o 26 pozycji w 29 woluminach, w większości wpisanych do rubryki *Libri Miscellanei*.

⁵ Obecnie przechowywany w AAKr. pod sygn. 568, s. 47–56.

⁶ Inwentarz nie jest datowany, ale wymieniony jest w nim Aleksander Borzęcki jako sprawujący urząd podstolego koronnego, co miało miejsce właśnie w l. 1766-1780.

⁷ AAKr, sygn. 568, s. 44-46.

⁸ Obecnie przechowywany w AAPrz. pod sygn. 1653, s. 29-51.

⁹ W wizytacji z 1828 r. zanotowano skrótowo, że klasztor posiada książki kościelne: dziesięć mszałów oprawnych wielkich, trzy mszały rekwalne, jeden mszał rzymski, jeden mszał ruski, dwie agendy, jedna z 1824 r. (AAPrz., rps 1653, k. 178v.). Wizytacja przeprowadzona rok później odnotowała brak następujących ksiąg kościelnych w porównaniu do 1828 r.: trzech teczek rekwalnych, mszału ruskiego, dwóch agend.

Trzeci spis książek zachował się w inwentarzu klasztornym spisany w języku niemieckim w grudniu 1840 r.¹⁰ Zawiera on księgi przechowywane w zakrystii kościoła św. Anny (12 mszałów, kancjonał, agendę, księgi metrykalne – narodzin z l. 1716-1837, ślubów i zgonów z l. 1741-1837) oraz książki przechowywane w bibliotece klasztornej. W katalogu bibliotecznym zapisano 427 dzieł, a więc o 180 mniej niż w 1829 r.! Różnica ta była rezultatem nie tyle bliżej nieokreślonych strat, ile niedokładnością spisującego inwentarz, który z nie wiadomych powodów nie odnotował niektórych ksiąg, np. filozoficznych, które pojawiają się zarówno w inwentarzu z 1822 r., jak i z 1871 r.

Ostatni znany spis biblieczny zachował się w inwentarzu z 1871 r.¹¹ Podobnie jak spis z 1840 r. katalog podzielony został na książki „ściśle kościelne”¹², przechowywane w zakrystii kościoła św. Anny, książki i rękopisy literackie oraz rękopisy dotyczące klasztoru przechowywane w bibliotece klasztornej. Opis ksiąg kościelnych zawiera tytuł, miejsce i datę wydania, liczbę woluminów, stan egzemplarza (dobry/średni/zły), wartość książki w złotówkach lub koronach. Są wśród nich: dziesięć mszałów, Rytuał Rzymski, Ewangeliarz, kancjonał, 12 ksiąg parafialnych (narodzin z l. 1716-1870 oraz małżeństw i zgonów z l. 1741-1870 dla Sąsiadowic; urodzeń dla Czapli, Humieńca, Janowa i Woli z l. 1844-1870¹³). Inwentarz biblioteki klasztornej nie zawiera notatki

¹⁰ CPAHL, rps 146/ 20a/ 51, k. 6r-11v.

¹¹ Tamże, s. 35-60. Zob. też U. Paszkiewicz, *Inwentarze i katalogi bibliotek z ziem wschodnich Rzeczypospolitej do 1939 r. Suplement 1*, Warszawa 2000, s. 184, poz. 717-719.

¹² Tamże, s. 35-36.

¹³ Losy owych ksiąg pozostają nieznane (w AAKr. przechowywane są późniejsze księgi metrykalne z l. 1874-1946; są to AKKr, sygn. 577: *Liber natorum parochiae Sąsiadowice ... Tomus VI* [l. 1874-1923]; AKKr, sygn. 578: *Liber natorum* [l. 1944-1946]; AKKr, sygn. 579: *Liber banorum parochiae Sąsiadowice...* [l. 1910-1946]; AKKr, sygn. 580: *Volumen V. Liber copulatorum ecclesiae parochialis simul regularis Sąsiadowicensis...* [l. 1900-1936]). Wiadomo, że niektóre akta sąsiadowickie w 1927 r. zostały złożone przez przeora jako administratora parafii w archiwum diecezjalnym w Przemyślu na mocy rozporządzenia biskupiego z 1927 r., według którego wszystkie dokumenty przedrobiorowe (pergaminy, wizytacje, metryki itp.) miały zostać przesłane do tegoż archiwum. Przeor sąsiadowicki złożył tam metryki od 1716 r. oraz rachunki od XVII w. W czasie II wojny światowej z Przemyśla wywieziono do Lwowa 810 tomów najstarszych ksiąg z metrykalnych sprzed 1772 r., w tym metryki sąsiadowickie. Błędna jest powtarzana informacja jakoby wywieźli je do Lwowa Niemcy, by udowodnić germańskie pochodzenie ludności ziemi przemyskiej; metryki zwieziono wcześniej, za czasów okupacji sowieckiej, w ramach tzw. koncentracji, czyli zabezpieczenia i przejmowania przez Sowieków akt z różnych urzędów i instytucji religijnych. Akta metrykalne zostały skoncentrowane we lwowskim Urzędzie Stanu Cywilnego, ZAGS. Gdy Lwów zajęli Niemcy, władze niemieckie zwróciły parafiom wszystkie akta od około 1865 r. Metryki wcześniejsze zostały włączone do Archiwum Państwowego we Lwowie, lecz z powodu braku miejsca w magazynach archiwum, umieszczono je w klasztorze dominikanów we Lwowie wraz z metrykami z Archiwum Archidiecezjalnego we Lwowie. Tam, wraz z innymi aktami metrykalnymi, które wcześniej znajdowały się w Archiwum, utworzono z nich komórkę Metrikenstelle, wchodzącą w skład Sippenstelle (urząd genealogiczny), podległy Bevolkerungswesen und Fürsorge (Wydział ds. ludności i opieki) przy Urzędzie Okręgu Galicja. Placówka, kierowana przez Niemkę o nazwisku Rudloff, zajmowała się przeprowadzaniem kwerend dotyczących po-

na temat stanu egzemplarza ani ceny. Odnotowano tam 782 pozycje, w tym dziewięć rękopisów oraz pozycje typu „Kazania różne różnych autorów”, bez daty, miejsca wydania i wskazania liczby egzemplarzy. Wśród rękopisów były następujące tytuły: „Tractatus de actibus”, „Historie rozmaite”, „Rzeczy niektóre rozmaite”, „Curiosa varii generis”, „Amerykanie. Tragedya” z 1750 r., „De eloquentia”, „Meditationes”, „Memoranda regni Poloniae”, „Cyrkularze dawniejsze”, „Małpa człowiek”¹⁴. Samych książek w bibliotece było zatem ok. 993 woluminów (776 dz.), a łącznie zakonnicy posiadali 805 dzieł (ksiąg kościelnych oraz w bibliotece, a także manuskryptów literackich). Książki w inwentarzu starano się spisać tematycznie. Podobnie jak w inwentarzach z 1822 i 1840 r., także i tu nie wspomniane są szczegółowo muzykalia wymieniane w inwentarzu z ok. 1766-1780 r.¹⁵ Trzecia część katalogu obejmowała rękopisy archiwalne z l. 1591-1817 dotyczące funkcjonowania kościoła i klasztoru: erekcje, zapisy na rzecz karmelitów, kopiariusze nadań. W inwentarzu pojawiają się wzmianki o innym katalogu bibliotecznym, z 1856 r., którego nie udało się odnaleźć. Inwentarz z 1871 r. sporządzono przepisując inwentarz z 1856 r. i odnotowując, których książek brakuje w porównaniu do roku 1856. W kilku miejscach inwentaryzujący zrobił pomyłki typowe przy przepisywaniu, np. w poz. 57 zapisał błędnie adres wydawniczy dzieła z poz. 58, a w poz. 58 i 59 zamienił adresy wydawnicze.

Z powodu braku wczesnych archiwalnych źródeł oryginalnych do historii klasztoru niemożliwe jest oszacowanie liczby książek oraz zrekonstruowanie organizacji i funkcjonowania biblioteki przed II połową XVIII w. Wpisy proweniencyjne pokazują, że księgozbiór zaczął się formować w okresie założenia klasztoru. Książki do biblioteki napływały wówczas pod postacią darów, jako spuścizna po sąsiadowickich zakonnikach lub w wyniku koncentracji z pobliskich kościołów¹⁶. Pewnym jest, że osobne pomieszczenie na biblio-

---

chodzenia. W okresie wojennym metrykami zajmował się m.in. dr Michał Wąsowicz, pracownik Archiwum Państwowego. To jemu zawdzięcza się zachowanie części metryk, bowiem archiwiści radzieccy postulowali przekazanie akt sprzed 1840 r. na makulaturę. Wąsowiczowi udało się przekonać ich, by tego nie robili. W 1942 r., za czasów okupacji niemieckiej, Wąsowicz opracowywał zasób przygotowując w dwóch egzemplarzach maszynowy inwentarz (jedna kopia została przekazana do Ossolineum – obecnie zaginiona). W połowie maja 1944 r. metryki diecezji przemyskiej z klasztoru dominikanów zostały wywiezione przez Sippenamnt do Rabki, gdzie przebywała też Rudloff. Metryki zaginęły; według krążących wśród miejscowej ludności pogłosek miały zostać spalone przez Sowietów. Zob. J. Kwolek, *Archiwa diecezji przemyskiej ob. lac.*, Przemysł 1927, s. 27, 52; ZNiO, rps 16600, k. 134; rps 16599, k. 130; M. Wąsowicz, *Ze wspomnień archiwisty (1929-1953)*, „Miscellanea Historico-Archivistica” 1985, t. 26, s. 91-97.

¹⁴ CPAHL, rps 146/20a/51, s. 35, 45, 46, 49, 52, 56, 57.

¹⁵ Wyjątkiem są kantaty zapisane w inwentarzu ksiąg kościelnych. Zob. *Aneks I, Księgi ściśle kościelne*, poz. 9.

¹⁶ Zob. A. Franczyk-Cegła, *Fragmety księgozbioru klasztoru karmelitów w Sąsiadowicach w zbiorach Zakładu Narodowego im. Ossolińskich*, „Hereditas Monasteriorum” 2015, nr 6, s. 251-290.

tekę wygospodarowano po wybudowaniu murowanego kościoła w 1742 r.¹⁷, a ok. 1754 r. zaczęto porządkować księgozbiór¹⁸ wpisując do części egzemplarzy noty proveniencyjne potwierdzające ich przynależność do konwentu sąsiadowickiego oraz naklejając na grzbiecie woluminów papierową nalepkę informującą o autorze, tytule książki i numerze tomu. Część książek zakonnicy musieli kupować, jednak w jedynych zachowanych księgach przychodów i rozchodów, które pochodzą dopiero z XVIII-XIX w.¹⁹, zakupy biblioteczne stanowią ułamek wszystkich wydatków. I tak zakonnicy wydawali pieniądze na „książki jubileuszowe”, „książki kupione do użytku parafialnego kościoła”²⁰, „książkę zawierającą modlitwy i pieśni parochialne”²¹, „oprawy książki dla chorych”²². Warto zauważyć, że wydatki na bibliotekę nie stanowiły osobnej pozycji w inwentarzu – wymienione wyżej książki zapisano jako wydatki na potrzeby kościelne i wydatki nadporządkowe w latach 1826-1828.

Z biblioteki klasztornej korzystali zarówno zakonnicy, jak i goście. I tak np. do inwentarza z 1822 r. dołączono rewers „na wzięte książki pożyczonym sposobem” z 1821 r.²³ Pożyczającym był ks. Adam Janowski, profesor wykładający dogmatykę w Instytucie Teologicznym w Przemyślu w l. 1819-1833²⁴. W inwentarzu z 1871 r. stwierdzono natomiast, że w porównaniu z 1856 r. brakuje 39 pozycji; zakonnicy nie potrafili jednak wskazać przyczyn takiego stanu rzeczy. Twierdzili, że prawdopodobnie książki te wypożyczono na zewnątrz; nie można jednak stwierdzić tego z pewnością, ponieważ nie prowadzono księgi wypożyczeń²⁵. Niektóre z tych książek zwrócono w późniejszym czasie. Zarówno na rewersie z 1821 r., jak i w inwentarzu z 1871 r., wśród wypożyczonych druków przeważały kazania oraz dzieła dotyczące historii.

¹⁷ CPAHL 146/20a/51, s. II.

¹⁸ We wpisie proveniencyjnym w egz. druku z biblioteki sąsiadowickiej, obecnie w zbiorze Działu Starych Druków pod sygn. XVI.Qu.11583, zanotowano rok 1754, gdy do książki podarowanej w 1610 r. wpisywano jej przynależność do zbioru w Sąsiadowicach: *Liber, cui titulus Sermones Spirituales applicatus huic S. Annae Montis placidi Juventui olim a patre Laurentio Gardecki ... Sacerdote Ord. Carmelitt. Decano S. Nicolai ao Dni 1598 2da Julii subscriptus vero anno ab hoc anno 144 id est 1754.*

¹⁹ Księgi gospodarcze z XVII oddano w 1927 r. do archiwum archidiecezji przemyskiej, skąd wywiezione przez Niemców do Lwowa, a następnie do Rabki, zaginęły. Zob. przyp. 16.

²⁰ AAPrz 1653, k. 120v. (rok 1826).

²¹ Tamże, k. 154v. (rok 1827).

²² Tamże, k. 283 r. (rok 1828).

²³ AAPrz 1653, s. 43.

²⁴ *Dzieje teologii katolickiej w Polsce. T. 3, Wiek XIX i XX. Cz. 1*, red. M. Rechowicz, Lublin 1976, s. 147; zob. też np. *Schematismus des Königreiches Galizien und Lodomerien Für das Jahr 1827*, Lemberg [1826], s. 745.

²⁵ CPAHL, rps 146/20a/51: 60.

Tragiczny wpływ na bibliotekę sąsiadowicką miała I wojna światowa. Na przełomie października i listopada 1914 r. przez Sąsiadowice przetoczył się front, karmelici zostali wysiedleni, część mienia klasztornego, w tym bibliotekę, zniszczono, a w samym klasztorze zakwaterowano szpital polowy wojsk rosyjskich. Gdy Eugeniusz Szmurło, wysłannik petersburskiej Akademii Nauk zabezpieczający zbiory po przejściu frontu dotarł do Sąsiadowic na początku 1915 r., zastał, jak później pisał w raporcie, tylko ostatki biblioteki zakonnej. Meble biblioteczne wyniesiono na opał, sterta druków, papierów i rękopisów na podłodze sięgała pół metra, a same książki były częściowo podarte, częściowo zaś poginęły. Szmurło wymienił w raporcie, co znalazł i zebrał:

Wśród zabranych przeze mnie ksiąg jest: „O soczinieniu izdania” z XVI wieku, a inna – „Mariale eximil viri Bernardini de Busti ordinis seraphici Francisco: de singulis festivitibus beate virginis per modum sermonum tractans” – jeszcze wcześniejsza: 1496 rok²⁶.

Nie sporządzono żadnej listy strat, lecz porównując katalogi w XIX-wiecznych inwentarzach z zachowanymi współcześnie zasobami można założyć, że to wówczas zniszczono oryginalne akty z l. 1591-1685, w tym akt konsekracji nowo wybudowanego kościoła św. Anny z 1591 r., pozwolenie biskupa Macieja Pstrokońskiego na fundację klasztoru z 1603 r. przez Herburtów oraz szereg innych dokumentów do wczesnej historii klasztoru. Biblioteka nie była jednak w tak złym stanie, jak pisał Szmurło. Większość książek udało się uratować. Historyk zebrał ocalałe książki i kazał przenieść do zakrystii, a najcenniejsze druki i rękopisy w czterech skrzyniach przewiózł do Lwowa. Początkowo miał zamiar umieścić je u karmelitów lwowskich, lecz z powodu złego stanu zachowania książek (znaczne uszkodzenia przez owady) zdecydował się oddać inkunabuły oraz cenne druki z XVI w. do Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, gdzie – jak sądził – będą miały lepszą opiekę. Po pertraktacjach z Prowincją Zakonu trzy skrzynie książek trafiły do klasztoru karmelitów we Lwowie, a jedna skrzynia do biblioteki Ossolineum, która w zamian przekazała karmelitom szereg dubletów i najnowszych publikacji polskich i zagranicznych²⁷.

W skrzyni przekazanej Ossolineum znalazło się 80 tytułów²⁸. Szmurło wywożąc z Sąsiadowic cztery skrzynie druków i rękopisów uszczuplił zatem bibliotekę o ok. 250 książek. Oznacza to, że na miejscu teoretycznie pozostało prawie 600 dzieł w około 800 woluminach. Biblioteka przetrwała w stanie

²⁶ CPAHL, rps 5/5237/III, s. 6. Tłum. Helena Dziedzińska. Zob. A. Franczyk-Cegła, *Fragmety księgozbioru klasztoru ...*, dz. cyt., s. 120.

²⁷ Zob. tamże, s. 121–123.

²⁸ Tyle druków odnaleziono w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich i Lwowskiej Narodowej Naukowej bibliotece Ukrainy im. W. Stefanyka. Zob. A. Franczyk-Cegła, *Knyhozbirnia oo. karmelityw z Susidowycziw u zibranniach Lwiwśkoji Nacionalnoji Naukowoji Biblioteki Ukrainy im. W. Stefanyka i Nacionalnoho Zakładu im. Ossolińskich u Wrocławiu*, „Zapysky Lwiwśkoji Nacionalnoji i naukowoji biblioteki Ukrainy imeni W. Stefanyka” 2017, t. 9 (25), [dalej: *Knyhozbirnya*] s. 24–57.

nienaruszonym II wojnę światową, choć sam klasztor przechodził różne koleje – w październiku 1940 r. zostali tam zakwaterowani żołnierze rosyjscy, którzy zajęli m.in. całe piętro, gdzie znajdowało się pomieszczenie biblioteczne. W ten sposób zakonnicy stracili dostęp do książek; niedługo potem zostali całkowicie wykwaterowani. Karmelici powrócili do klasztoru w połowie 1941 r. po pojawieniu się w czerwcu wojsk niemieckich²⁹. Przebywali tam do lipca 1946 r., gdy na mocy umowy pomiędzy Polskim Komitetem Wyzwolenia Narodowego a Rządem Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Rad dotyczącym ewakuacji obywateli polskich z terytorium U.S.R.R. i ludności ukraińskiej z terytorium Polski, zawartej 9 IX 1944 r., zostali zmuszeni do opuszczenia swojej siedziby i wyjazdu do Polski. Umowa przewidywała, że mienie kościelne również podlega ewakuacji. W praktyce jednak nie respektowano tego zarządzenia, uważając, że kościół jako instytucja jest własnością państwa. Tak też rzecz wyglądała w Samborze, gdzie w biurze repatriacyjnym dla m. in. Sąsiadowic, ukraiński pełnomocnik ds. ewakuacji, niejaki Piatow, uniemożliwił oficjalny wywóz dóbr kościelnych³⁰. Zakonnicy sąsiadowiccy, którzy wyjeżdżali do Polski transportem 9 VII 1946 r.³¹ wraz z 60 rodzinami z Sąsiadowic na Ziemię Odzyskane, przekazali do przewiezienia parafianom naczynia, szaty liturgiczne i XVI-wieczną rzeźbę św. Anny Samotrzeciej. Na stacji granicznej przepuszczono bez rewizji wagony z ludnością cywilną, natomiast wagony z księżmi odczepiono i przeprowadzono dokładną rewizję, szukając, jak wynikało ze słów celników ukraińskich, złotych naczyń³². Dzięki zapobiegliwości karmelitów udało się uratować wyposażenie klasztoru sąsiadowickiego; zwrócone przez parafian dobra trafiły do klasztoru w Pilźnie, a następnie do klasztoru karmelitów na Piasku w Krakowie. Niejasne jest, czy zakonnicy zabrali wówczas ze sobą książki z biblioteki klasztornej. Wiadomo, że książki z Sąsiadowic znajdują się obecnie w Ossolineum oraz w klasztorze krakowskim. Do tego ostatniego trafiły zapewne wraz ze zbiorami karmelitów lwowskich, lecz być może pojedyncze egzemplarze zostały także przywiezione w 1946 r. przez zakonników wyjeżdżających z Sąsiadowic. Z pewnością nieokreślona część biblioteki została na miejscu w Sąsiadowicach, gdzie umieszczono je w wieży przyklasztornej. Druki te uległy rozproszeniu w latach późniejszych – według

²⁹ P.S. Żuk, *Sąsiadowice 1939–1945* [mps], Wrocław 1990, s. 17–18.

³⁰ J. Buca, [Repatriacje – ewakuacja. Tekst na podst. dokumentów zespołu nr 527/0 AAN (Rejonowego Pełnomocnika Rządu RP do Spraw Ewakuacji Ludności Polskiej z Ukraińskiej SRR w Samborze, 1944-1946)], [online], <http://ubocze66.republika.pl/repatriacje/ewakuacja.html>, [dostęp 30.01.2016].

³¹ P.S. Żuk, *Sąsiadowice 1939–1945*, s. 38. Inne podawane daty wyjazdu to czerwiec 1946. Zob. J. Smereka, *Ojcowizna*, Wrocław 1996 [mps], s.: 58: „16 czerwca wyjechał on [tj. opisywany wcześniej mieszkaniec Sąsiadowic – A.F.-C.] z Sambora [...]. W lipcu transport ten przybył do Wrocławia [...]. Przyjechali między innymi księża i nauczyciele z Sąsiadowic [...]”.

³² P.S. Żuk, tamże.

mieszkańców zabrał je jeden z sasiadowiczian i najprawdopodobniej sprzedał. Książki sasiadowickie z lwowskiego Ossolineum zostały przewiezione do Wrocławia w 1946 r. w ramach daru narodu ukraińskiego dla narodu polskiego wraz z przekazaną częścią ossolińskiej kolekcji. Kilka druków z księgozbioru sasiadowickiego znajduje się też obecnie w zbiorach Lwowskiej Narodowej Naukowej Biblioteki im. Wasyla Stefanyka, która przejęła pozostałą we Lwowie resztę kolekcji ossolińskiej. Druki sasiadowickie, które znajdują się obecnie we Lwowie mogą być pozostałością po tych przejętych przez Szmurłę w 1917 r., lub trafiły tam po 1946 r., po likwidacji klasztoru. Władze ukraińskie koncentrowały bowiem w państwowych instytucjach zbiory przejmowane po 1945 r. po prywatnych instytucjach religijnych; z pewnością przejęły np. znany portret Jana Herburta (-1577) z XVI w. (wymieniony w inwentarzu z 1871 r.), który kiedyś znajdował się w klasztorze w Sasiadowicach, a obecnie przechowywany jest w Muzeum Narodowym we Lwowie.

Trzon księgozbioru stanowiły dzieła teologiczne z zakresu teologii moralnej, teologii dogmatycznej, duchowości karmelitańskiej, historii religii, prawa kościelnego, kaznodziejstwa, liturgiki, mistyki, kabały chrześcijańskiej, bibliistyki czy patrystyki. Szczególnie liczne były różnego rodzaju kazania w języku łacińskim i polskim. Druki niereligijne stanowiły niecałe 14% księgozbioru. Były to słowniki, podręczniki do nauki języka, dzieła z zakresu medycyny, historii i polityki, prawa, gospodarstwa, kuchni, encyklopedie, literatura piękna, druki okolicznościowe, dzieła filozoficzne, retoryczne, dzieła z dziedziny matematyki, alchemii i chemii, fizyki, geografii i astronomii. Tytuły te występują raczej pojedynczo niż w większych grupach, toteż trudno w ich przypadku mówić o świadomym i regularnym gromadzeniu. Najwięcej świeckich książek pochodziło z XVIII oraz XIX w.; dotyczyły one historii (23 dz., głównie Polski), prawa (9 dz., w tym np. edykty dotyczące Galicji) oraz nauki języków (łaciny, francuskiego, włoskiego – 15 dz.), filozofii (19 dz.). Warto zauważyć, że stosunkowo niewiele wśród druków niereligijnych było książek praktycznych, dotyczących np. gospodarstwa, medycyny czy nauk ścisłych, które często dominowały w podręcznych księgozbiorach ziemiańskich z tego samego okresu. W księgozbiorze zakonników znajdował się takie pozycje jak *Monitor* z 1766 r., *Dworzanin Polski* Górnickiego z 1566 r. czy dzieło *Diabeł w swojej postaci* Jana Bohomolca z 1773 r. W XIX w. zakonnicy zaczęli wykazywać większe zainteresowanie literaturą piękną – z tego okresu pochodzi np. komplet dzieł Schillera w języku niemieckim z 1824 r. czy *Biblioteka kieszonkowa klasyków polskich* pod redakcją Jana Bobrowicza z 1859 r.

Język ksiąg w bibliotece pokazuje, jak wyglądała sytuacja językowa w Kościele polskim w XVI-XIX w. oraz na obszarze diecezji przemyskiej. Większość stanowią dzieła łacińskojęzyczne. Są to prawie wszystkie książki z XVI i dużo druków z XVII w., a więc z okresu, gdy łacina zajmowała dominującą

pozycję w Kościele i nauce. Drugie pod względem liczebności są druki w języku polskim, głównie z XVIII w. W wieku XIX, gdy oficjalnym językiem Galicji stał się niemiecki, zakonnicy także zgromadzili dużo książek w tym języku.

Analiza miejsca druku książek z księgozbioru sąsiadowickiego pokazuje natomiast zmiany zachodzące w kulturze książki na ziemiach polskich. Druki XVI-wieczne pochodzą w większości z oficyn zagranicznych (najwięcej odpowiednio z Kolonii, Wenecji, Antwerpii, Lyonu); zaledwie cztery wydano w Krakowie. Wynika to z faktu, że choć stolica Polski była ówczesnie prężnym ośrodkiem drukarskim, oficyny nie były w stanie konkurować z bogatą ofertą wydawniczą takich miast jak Kolonia czy Wenecja. Drukarzom krakowskim niejednokrotnie bardziej opłacało się sprowadzać książki z zagranicy i rozprowadzać je na rynku krajowym niż drukować książki, zwłaszcza te kilkustronicowe. Sytuacja ta zmieniła się dopiero w wieku XVIII – również w księgozbiorze sąsiadowickim widoczna jest w tym okresie widoczna przewaga druków wydanych na ziemiach polskich. Wyrażna dominacja takich ośrodków drukarskich jak Lwów czy Wiedeń w tymże księgozbiorze wskazuje natomiast na bliskość tych miast i klasztoru w Sąsiadowicach, przy czym niewykluczone, że książki z Wiednia kupowano przez księgarzy we Lwowie lub Przemyślu utrzymujących ściśle kontakty z wiedeńskimi dystrybutorami.

Ze współczesnego punktu widzenia do najcenniejszych książek w księgozbiorze sąsiadowickim należały inkunabuły: *Sermones de tempore* (Strassburg 1498³³), *Vocabularius rerum* (Strassburg 1491³⁴), *Sermones de laudibus sanctorum* Roberta Caracciolusa ([Reutlingen, ca 1495]³⁵), *Confessionale* Antoninusa Florentinusa (Strassburg 1496³⁶), *Mariale* Bernardinusa de Bustis (Strassburg 1496³⁷), *Magni hujus seculi exempla* 1496³⁸, *Vocabularius* (Strassburg 1499³⁹). Druki z XVI w. stanowiły 17% księgozbioru; było wśród nich sześć poloników: jeden druk krakowski w języku polskim⁴⁰ oraz pięć druków krakowskich w języku łacińskim⁴¹. Do najbardziej interesujących z punktu widzenia biblio-

³³ W inwentarzu przedstawiono cyfry w dacie na 1489. Zob. poz. 645 Aneksu.

³⁴ Zob. poz. 241 Aneksu.

³⁵ Zob. poz. 567 Aneksu.

³⁶ Zob. poz. 110 Aneksu.

³⁷ Zob. poz. 411 Aneksu.

³⁸ Wydanie niezidentyfikowane.

³⁹ Zob. poz. 606 Aneksu.

⁴⁰ Wereszczyński, Józef, *Kazania albo ćwiczenia chrześcijańskie na XVIII niedziel*, Kraków : And. Piotrkowczyk, 1587.

⁴¹ [1] Anzelm z Canterbury, *Elucidarius Dialogicus*, Cracoviae : In Officina Typographica Hieronymi Scharffenbergi, [15]49 ; [2] Mikołaj z Błonia, *Tractatus sacerdotalis de Sacramentis*, (Cracouie : in edib[us] [...] Joa[n]nis Haller, 1519 ; [3] *Missale pro itinerantibus secundum cursum ecclesie Cathedralis Cracovien[is]*, Cracouie : in Officina Calcographica Hieronymi Vietoris, 1545. [4] Biblia Leopoldy – wydanie nieokreślone ; [5] Bartsch Fryderyk, *Commentationes in adventum*, Kraków 1585.

logicznego należy nieznanne dotychczas wydanie krakowskie *Commentationes in adventum* Fryderyka Bartscha z 1585 r. Druki XVII w. stanowiły 15%, druki XVIII w. – 32%, druki XIX w. – 21 %, druki bez daty wydania, defekty bez początku lub/i końca – 13%.

Inwentarze biblioteczne biblioteki w Sąsiadowicach sporządzane były na podstawie tych już istniejących. Wskazuje na to zapis na końcu z inwentarza z roku 1871 o brakujących pozycjach. W tymże inwentarzu można wyróżnić co najmniej dwie osoby spisujące książki: pierwsza dokładnie notowała autora, miejsce i datę wydania; druga – najprawdopodobniej sporządzająca inwentarz w latach 60. na zasadzie dopisywania książek do poprzedniego – stosowała już zapis skrótowy, bez podawania miejsca wydania (zob. od pozycji 698 w inwentarzu z 1871 r. – *Aneks*). Pierwszy inwentaryzujący musiał mieć książki w rękę – wskazują na to np. zapisy takie jak poz. 91 (zob. *Aneks*), gdzie przy dziele *Elucidarius dialogicus* (Kraków 1549) jako autora podaje Alberta Krotkiewicza. Ów bliżej nieznaną Krotkiewicz nie był autorem, lecz byłym właścicielem książki w XVI w., który na ostatniej karcie, nad kolofonem, pozostawił wpis rękopiśmienny: *Sum verum Albertus [!] Krotkowicz*⁴². Inwentaryzujący szukał również dociekliwie danych bibliograficznych, tak jak przy poz. 269, gdzie w dziele *Logica sive Ars cogitandi* szukał autora poza kartą tytułową (wyrażony był w imprimatur). Nierzadko popełniał jednak błędy; incydentalnie zdarzają się w inwentarzu nieznanne edycje dzieł polskich, lecz z powodu owych błędów należy traktować je ostrożnie.

Podsumowując, karmelici z Sąsiadowic posiadali zasobną bibliotekę, której zawartość znamy dziś dzięki czterem zachowanym inwentarzom z XVIII oraz XIX w. Choć nie prowadzili oni innej dokumentacji bibliotecznej, funkcjonowanie biblioteki można odtworzyć na podstawie inwentarzy oraz zachowanych egzemplarzy książek. Wiadomo, że była ona uporządkowana (książki grupowano tematycznie), gromadzono je drogą kupna, darów bądź przejmowano z okolicznych kościołów. Nieliczne dublety sugerują, że książki wpływały także z prywatnych księgozbiorów zakonników. Katalogi książek sugerują, że biblioteka sąsiadowicka służyła przede wszystkim edukacji zakonników oraz przygotowaniu do pracy duszpasterskiej, która stanowiła ich główną działalność. Potwierdza to tezę, że księgozbiory klasztorne pełniły przede wszystkim funkcję praktyczną⁴³. Ponieważ karmelici w Sąsiadowicach nie prowadzili

⁴² Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Dział Starych Druków (dalej: Ossol.), sygn. XVI.O.1026.

⁴³ Np. w inwentarzu karmelitów bosych z Berdyczowa z 1781 r. znajdowało się dużo podręczników, co związane jest z faktem, że klasztor prowadził szkołę. Tego typu wydawnictwa w księgozbiorze sąsiadowickim występują w pojedynczych ilościach. Por. I. Ciborowska-Rymarowicz, *Polonika w księgozbiorze klasztornym karmelitów bosych w Berdyczowie (na podstawie katalogu z 1781 r.). Zarys problemu*, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi”, tom specjalny, 2017, s. 219-27.

np. działalności szkolno-wychowawczej czy medycznej, brak tego typu dzieł w ich bibliotece. Obecność literatury świeckiej, zwłaszcza literatury pięknej z XIX w., daje natomiast ciekawy obraz pozareligijnych zainteresowań zakonników. Stan zachowania zbiorów nie był dobry, a okres I wojny światowej znacznie uszczuplił bibliotekę. Jej kres przyniosła likwidacja klasztoru w 1946., lecz książki nie zaginęły – najcenniejsze zbiory sąsiadowickie znajdują się obecnie w Ossolineum oraz w klasztorze karmelitów krakowskich.

Aneks

Inwentarz biblioteczny karmelitów w Sąsiadowicach z 1871 r.⁴⁴

I. Księgi ściśle kościelne

Liczba porządkowa		Przedmiot	Stan			Wartość w wal. austr.	
Bieżąca	dawnego inwent.		dobry	średni	zły	złr	kr
Księgi ściśle kościelne i biblioteka klasztorna							
Księgi ściśle kościelne							
1	-	<i>Missale fratrum Ord. Carmel.</i> Roma 1856 – oprawny w czerwony safian z klamrą i brzegami połączanymi		/		8	
2	-	Takich samych mszałów 3 oprawnych w czarną skórę o 4 złr			/	12	
3	-	<i>Missale Romanum. Editio jussu Pii V.</i> Mechlinae 1867 – oprawny w czarną skórę z złożonymi brzegami.	/			4	
4	-	<i>Missale Romanum. Editio jussu Clementis VIII.</i> Venetiis 1764 w skórę oprawiony			/	2	

⁴⁴ Sygn. oryg. CPAHL 146/20a/51, s. 35-60.

Księgozbiór karmelitów dawnej obserwacji w Sąsiadowicach

5	-	<i>Missale Ordin. Carm. Romae</i> 1733 oprawiony w skórę			/	2	
6	-	<i>Missale pro defunctis</i> oprawio- ny w płótno 1766		/			10
7	-	<i>Missale pro defunctis</i> oprawio- ne w papier			/		6
8	-	<i>Missale rutenicum</i>			/		50
9	-	<i>Cantate</i>			/		15
10	-	<i>Rituale</i> 1864		/			50
11	-	<i>Evangelia</i> oprawiona w skórę Leszno 1855		/		/	
12	-	<i>Liber natorum ab anno 1716</i> <i>ad 1740</i>					
13	-	" " " " 1740 ad 1784					
14	-	" " " " 1785 " 1825					
15	-	" " " " 1826 " 1844					
16	-	" " " " 1845 " 1870					
17	-	" " pro Czaple, Humieniec, Janów et Wola rajnowaab anno 1844 ad 1870					
18	-	<i>Liber mortuorum ab 1741</i> <i>ad 1784</i>					
19	-	" " " " 1785 " 1840					
20	-	" " " " 1841" 1870					
21	-	<i>Liber copulatorum ab 1741</i> <i>ad 1784</i>					

22	-	" " " 1785 " 1856					
23	-	" " " 1757 " 1870					
		Uwaga: Brakujące w porównaniu z inwentarzem 1840 stare mszały leżą w zakrystii osobno na kupie, jako całkiem podarte i nieużyteczne.					

II. Biblioteka klasztorna⁴⁵

Lp.	Przedmiot
	Biblioteka klasztorna
1.	<i>Tractatus de Sacramentis</i> – przez Adama Opatoviusa. Kraków 1642 ⁴⁶ .
2.	<i>Candelabrum aureum</i> – przez Marcina Alfonsa Vivalda. Brixen 1595.
3.	<i>Tractatus sacerdotalis</i> – przez Mikołaja Plove Kraków 1519 ⁴⁷ .
4.	<i>Praelectiones Theologicae</i> . 4 tomy przez Hermana Scholiner 1769.
5.	<i>Prompta Biblioteka canonica, juridico moralis Theologia</i> 8 tomów przez Luciusa Ferraris – Bononia CIOICCLVIII.
6.	<i>Institutiones Theologicae de Deo et de Trinitate</i> w 2 tom. (1 tom brakuje) przez karmel. Fr. Thomasza Wenecya 1775.

⁴⁵ W edycji inwentarza nie objaśniano pozycji książkowych łatwych do identyfikacji, tj. posiadających tytuł oraz właściwy adres wydawniczy i rok wydania. Korygowano błędnie zapisane dane, literówki, podawano możliwe wydania w przypadku niepełnych opisów książek w inwentarzu oraz odnotowywano, jeśli dana pozycja nie jest cytowana w bibliografiach i/lub literaturze przedmiotu. Zachowano ortografię i interpunkcję oryginału.

⁴⁶ K. Estreicher, *Bibliografia polska. Cz. 3, Stółecie [!] XV-XVIII w układzie abecadlowym* (dalej: Estr. XV-XVIII), t. 23, Kraków 1910, s. 368-369.

⁴⁷ I.e. Nicolaus de Błonie, *Tractatus sacerdotalis*, Kraków, J. Haller, 1519. Estr. XV-XVIII, t. 2, s. 172. Egzemplarz Biblioteki oo. Karmelitów na Piasku w Krakowie [dalej : BKKr], sygn. XVI.658. Za identyfikację woluminów sąsiadowickich w bibliotece na Piasku Autorka składa serdeczne podziękowania dr. Szymonowi Suleckiemu.

7.	<i>Consilium Tridentinum</i> przez Jana Galamart Trident 1745.
8.	<i>Moralis Christiana</i> pr. ⁴⁸ Jakoba Besombes Wenecya 1747 2 tom.
9.	<i>Explanatio in Psalmos</i> pr. Roberta Belarmina Paryż 1733.
10.	<i>Expositiones Psalmorum David</i> pr. Camila Relsic ⁴⁹ Wenecya 1628.
11.	<i>Institutiones Theolog.</i> 2 tomy pr. Antoniego Maria Boranga Wenecya 1766.
12.	<i>De Trinitate</i> p. Grzegorza z Walencyi Ingolstadt 1586 ⁵⁰ .
13.	<i>Theologia Dogmatica</i> – 2 tomy. Pr. Xav. Gmeiner. Grecya 1807.
14.	<i>Loci communes</i> – p. Józefa Lang 1613.
15.	<i>Columna et firmamentum veritatis</i> pr. Kiliana Kazenbergera 1738.
16.	<i>Typus omnium scientiarum</i> p. Aegid. Moncurciusza Lugdun. 1591.
17.	<i>Index Librorum prohibitorum</i> Roma 1704.
18.	<i>Corpus juris canonici</i> – Roma 1576.
19.	<i>Casus conscientiae</i> – p. Benedykta XIV Wenecya 1766.
20.	<i>Hortus Pastorum</i> – p. Jakóba Marchantiusza Agripina 1798 ⁵¹ .
21.	<i>Homo apostolicus</i> p. Alfonso di Ligorio Wenecya 1763.
22.	<i>Nauka dla nowych spowiedników</i> – pr. Pawła Xaw. Brzostowskiego. Berdyczów 1774 ⁵² .
23.	<i>Nauka dla spowiedników</i> pr. Kochlera Kraków 1806 ⁵³ .
24.	<i>Historia apostolica.</i> Paryż 1559.
25.	<i>Decretales Gregorii IX</i> p. Adama Huth 1748.

⁴⁸ Inwentaryzujący stosuje niekiedy skróty *pr.* lub *p.* oznaczające przez.

⁴⁹ I.e. Pulsicti.

⁵⁰ Ossol. XVI.Qu.3615-16. Dokładny opis zob. A. Franczyk-Cegła, *Knyhozbirnya...*, s. 56, poz. 77-78.

⁵¹ W oryginale liczba 9 poprawiana. Bibliografie nie notują *Hortus Pastorum* z 1798 r. Być może chodziło o r. 1708.

⁵² Estr. XV-XVIII, t. 2, s. 402.

⁵³ K. Estreicher, *Bibliografia Polska. 120 000 druków. Stolecie XIX* (dalej: Estr XIX), t. 2, Kraków 1870, s. 401.

26.	<i>Comentaria in psalmos</i> p. Haymona Kolonia 1533 ⁵⁴ .
27.	<i>De justitia coelestis</i> p. Hieron. Osori Kolonia 1566.
28.	<i>Explicationes catechetica</i> – p. Zachariasza Ursini. – Heidelberg 1598.
29.	<i>Seelsorger am Kranken- und Sterbebette</i> Köhlera Frankfurt 1810 ⁵⁵ .
30.	<i>Thesaurus Sacr Rituum</i> p. Garvantis ⁵⁶ Berdyczów 1777 ⁵⁷ .
31.	<i>Tractatus de actibus humanis</i> – Manuskrypt.
32.	<i>Examen ecclesiasticum</i> p. Felc. Panorm. Kolonia 1744.
33.	<i>Institutio Parochi</i> – Paulus Segner. Poznań 1746 ⁵⁸ .
34.	<i>Panis quotidianus</i> – Gaud. Pikulski. Lwów 1759 ⁵⁹ .
35.	<i>Catechismus Romanus</i> – Wenecya 1702.
36.	<i>Katechizm Rzymski</i> – Przemyśl 1763 ⁶⁰ .
37.	<i>Erklärung der Katechismus</i> – 6 tomów. Mainz 1829.
38.	<i>Katechizm dla dzieci wiejskich</i> . Korczyński – Lwów 1822 ⁶¹ .
39.	<i>Teologia pasterska</i> – Wilno 1824 ⁶² .
40.	<i>Teologia pastoralna</i> – Józef Lauber – Przemyśl 1786 ⁶³ .
41.	<i>Zasady wymowy franc.</i> – Wilno 1824 ⁶⁴ .
42.	<i>Usus et doctrina fratrum</i> – Daniel Tobenz Wiedeń 1783.
43.	<i>Theologia moralis</i> – 4 tomy – Franc. Genet. Basani 1775.

⁵⁴ Ossol. XVI.O.8685. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 44, poz. 28.

⁵⁵ Niezidentyfikowane wydanie z tą datą. Być może błąd inwentaryzującego lub nieznanym przedruk wydania czwartego z 1804 r.

⁵⁶ I.e. Gavanti.

⁵⁷ Estr. XV-XVIII, t. 17, s. 41.

⁵⁸ Estr. XV-XVIII, t. 27, s. 344.

⁵⁹ Estr. XV-XVIII, t. 24, s. 275.

⁶⁰ Estr. XV-XVIII, t. 19, s. 182.

⁶¹ Estr. XIX, t. 2, s. 430.

⁶² Autor: Franciszek Giftschütz. Estr. XIX, t. 2, s. 34.

⁶³ Estr. XV-XVIII, t. 21, s. 119.

⁶⁴ Autor : Józef Jakuowski. Estr. XIX nie notuje.

44.	<i>Comentaria in apocalipsim</i> – Haymonis. Colonia 1531 ⁶⁵ .
45.	<i>Scholia in Eplis S. Pauli</i> – Joan. Gagnio Parisi 1563 ⁶⁶ .
46.	<i>Suma Teolog. scholast.</i> – Martini Bacani Lugduni 1739.
47.	<i>Instructorii conscientiae</i> – Lud. Lopez Lugduni 1587 ⁶⁷ .
48.	<i>Teologia moralis</i> – wydanie Krakowskie bez tytułu i roku.
49.	<i>Nauka dla młodych spowiedników.</i> Pawł. Segner. Wilno 1740 ⁶⁸ .
50.	<i>Das kat. Glaubens-Princip</i> – Thomas Ziegler Wien 1823.
51.	<i>Teologia moralis</i> – Vencesl. Schanza – Vindob. 1785.
52.	<i>Teologia pastoralis</i> – Jos. Lauber – Viennae 1782.
53.	<i>Autoritatum S. Scriptura et S.S. Patrum</i> – Petri Canisii – 2 tomy – Colonia 1569 ⁶⁹ .
54.	<i>Praelectiones theol.</i> Tournely Honor. Venetiis 1746.
55.	<i>Via vitae aeternae</i> – Ant. Sucquet – Antverpia 1624.
56.	<i>Casus conscientiae</i> – Bened. XIV Premysliae 1766 ⁷⁰ .
57.	<i>Appendix ad casum conscientiae</i> – [skreślono:] Lopez Ludov. Styrae 1738 [dopisano u góry:] Ibidem.
58.	<i>Instructorii conscientiae</i> – Lopez Ludv. Styrae 1738.
59.	<i>Institutiones suae</i> – 2 tomy. Ludovici Danes 1587 ⁷¹ .
60.	<i>Manuale Tomistarum</i> – Joan. Gonet – Patavii 1757 – 3 tom jeden brakuje.
61.	<i>Dyalogi B. Gregorii</i> – Colonia 1610.
62.	<i>Teologia moralis juxta Divi Thomae Dogmata</i> – (bez tytułu i roku).
63.	<i>Notitia conciliorum</i> – Joan. Cabasutio Viennae 1738.

⁶⁵ Ossol. XVI.O.8881. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 44, poz. 29.

⁶⁶ Ossol. XVI.O.9292. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 43, poz. 25.

⁶⁷ Ossol. XVI.O.9579-9580. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 47, poz. 42.

⁶⁸ Estr. XV-XVIII, t. 27, s. 346.

⁶⁹ Ossol. XVI.Qu.11415. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 39, poz. 13.

⁷⁰ Estr. XV-XVIII, t. 14, s. 83.

⁷¹ Inwentaryzujący pomylił adresy wydawnicze pozycji 57 i 58. W rzeczywistości *Institutiones* Danesa wyszły w Styrcy (Grecja) w 1738 r., a *Instructorium conscientiae* Lopeza w 1587 r. w Lyonie.

64.	<i>Conferentiae theol. Morales</i> – Eliseus Sargar. Vindel. 1732.
65.	<i>Elucidatio in confiteor</i> – Guielmi Pepin. Venetiis 1592.
66.	<i>De Sacramento Eucharistiae</i> – Rabanus Coloniae 1551 ⁷² .
67.	<i>Monita de officis confesarii</i> – Cracoviae 1753 ⁷³ .
68.	<i>Medulla Theologiae</i> – Busenbaum Herman Sandomiriae 1753 – 2 tomy ⁷⁴ .
69.	<i>Examen Ordinandorum</i> – Erasmi Preis ⁷⁵ – Basani 1770 ⁷⁶ .
70.	<i>Neo Confessarius</i> – Joan. Reuter – Col. 1763.
71.	<i>Tribunalis confesariorum</i> Ludovici Thieger – Venetiis 1734.
72.	<i>Praxis Sacr. Poenitentia</i> – Lud. Hobert ⁷⁷ Bassani 1770.
73.	<i>Tractatus Evang.</i> Hieronimi de la Nara – Col. Agrippinae 1618.
74.	<i>Censura Prophetiarum</i> ⁷⁸ – Greg. Gengeli Leopoli 1724 ⁷⁹ .
75.	<i>Teologia mor univ.</i> Philippi Carboneano Romae 1747.
76.	<i>Summa juris canonici</i> (bez początku i końca).
77.	<i>Manuale confesarii</i> – Franz. Herzig – Vratislaviae 1729 ⁸⁰ .
78.	<i>Decreta S. Sedis Apostolicae</i> – Mauri Rostkowski – Leopoli 1731 ⁸¹ .
79.	<i>Examen Ordinandorum</i> – Ladis. Sennyei Col. Agrip. 1730.
80.	<i>Moralis Theologia</i> – (bez tytułu).
81.	<i>Methodus expeditae confessionis</i> – Thomae Tambarini – Romae 1650.
82.	<i>Examen Ordinandorum</i> Coloniae 1609.

⁷² Ossol. XVI.O.8409. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 45, poz. 35.

⁷³ Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 532.

⁷⁴ Estr. XV-XVIII, t. 14, s. 465.

⁷⁵ I.e. Francisci Erasmi Preiss.

⁷⁶ Wydanie niezidentyfikowane.

⁷⁷ I.e. Habert.

⁷⁸ I.e. *Prophetiarum*.

⁷⁹ Estr. XV-XVIII, t. 17, s. 92.

⁸⁰ Estreicher nie notuje.

⁸¹ Autor: Jan Kery. Estr. XV-XVIII, t. 19, s. 232.

83.	<i>Summa Comentariorum</i> – Marci Serrae Romae 1653.
84.	<i>Manuductio ad rito celebrandum</i> – Andreae Jordan Leopoli 1773 ⁸² .
84 [!].	<i>Elementa ad S. Confessiones</i> – Nicolai Mosciscensis – Cracoviae 1602 ⁸³ .
86.	<i>Sposób dla spowiedników</i> – Tylkowskiego – Lwów 1760 ⁸⁴ .
87.	<i>Decreta S. Sedis Apost.</i> – Joan. Kery – Częstochoviae 1694 ⁸⁵ .
88.	<i>Theologia uniwersa</i> . T. 7mus. – Thomis de Charmes – Nancei 1763.
89.	<i>Examen confesariorum</i> – Greg. Schoeavert ⁸⁶ – Coloniae 1722 ⁸⁷ .
90.	<i>Epitomae</i> ⁸⁸ <i>doctrinae moralis</i> – Joan. Dom Maudi Vindel. 1765.
91.	<i>Dialogi elucidatorii</i> – Albert Krotkowitz – Cracoviae 1549 ⁸⁹ .
92.	<i>Libri senten. De summo bono</i> . S. Isidori Hispalensis – Antverpiae 1560.
93.	<i>Instructio confess.</i> (– bez tytułu i końca).
94.	<i>Clypeus Turris David.</i> – Leopold 1744 ⁹⁰ .
95.	<i>Loci communes</i> – Joan. Hofmeister – Antverpiae 1550.
96.	<i>Compendium manualis Navarri</i> – Romae 1590.
97.	<i>Institutiones Theologicae</i> – Petri Collet. Culmae 1765 – 3 tom.
98.	<i>Institutiones Hermeneuticae</i> – Damiani Czerny – Brunae 1782.
99.	<i>Praelectiones theol.</i> – Petri Gazzaniga – Romae 1769.
100.	<i>Theologia compendium</i> ⁹¹ . Gasparis Juenin Antverpiae 1759.

⁸² Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 623.

⁸³ Estreicher notuje dwa wydania w 1603 r., w tym drugie z wyrażoną na stronie tytułowej edycją: „Editio secunda et correctata”. Zob. Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 583.

⁸⁴ Autor: Paul Segner. Wojciech Tylkowski był tłumaczem. Estr. XV-XVIII, t. 27, s. 347.

⁸⁵ Estr. XV-XVIII, t. 19, s. 232.

⁸⁶ I.e. Schoonaerts.

⁸⁷ Wydanie niezidentyfikowane.

⁸⁸ I.e. *Epitome*.

⁸⁹ Ossol. XVI.O.1026. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 36, poz. 2.

⁹⁰ Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 477.

⁹¹ I.e. *Theologia redacta in compendium*.

101.	<i>Innocentia B.V. Mariae vindicate</i> – Coelestini Sfondrati – Sandomiriae 1758 ⁹² .
102.	<i>Theologia dogmatica</i> – (bez tytułu i końca).
103.	<i>Breviarium universae Theologiae</i> – Antoni Gavelli – Cracoviae 1722 ⁹³ .
104.	<i>Veritas fidei Christianae</i> – Erasmi Preis ⁹⁴ – Sandomiriae 1788 ⁹⁵ .
105.	<i>De Divinis et Traditionalibus</i> – Martini Ayala – Coloniae 1560 ⁹⁶ .
106.	<i>Cursus Theologiae abbreviates</i> – Anselmi Schnell – Aug. Vindel 1747.
107.	<i>De summo pontifice</i> – Roberti Belarmini.
108.	<i>Theologia universalis</i> . Tom 1. Thomae ex Charmes – Nanceii 1763.
109.	<i>Theologia biblica</i> – Henrici a Diest. 1643.
110.	<i>Confessionale Dni</i> – Ant. Archeppi Florentini – Argentinae 1496 ⁹⁷ .
111.	<i>De sacris diebus</i> – Jacobus Vimphelingius 1518.
112.	<i>Theologia moralis</i> – Anacleti Reifenstuel Venetia 1722.
113.	<i>Theologia universalis</i> – Gabr. Antoine – Aug Vindelicor 1755 – 3 tomy.
114.	<i>Suma quaestionum regularium</i> Tom V Joan de Lezaner ⁹⁸ – Romae 1647.
115.	<i>Institutiones Dogmaticae</i> – Engelberti Klüpfel – Viennae 1803.
116.	<i>Breviarium scripturisticum</i> Tom II et III. Tyrnaviae 1746.
117.	<i>Theologia polemica</i> Tom. II – Petri Garraniga Viennae 1779.
118.	<i>Dialogion de fide</i> – Dionisi Carthusiani – Coloniae 1534.
119.	<i>Flosculi omnium materiarum</i> (– bez tytułu i końca).

⁹² Estr. XV-XVIII, t. 27, s. 419.

⁹³ Estr. XV-XVIII, t. 17, s. 43.

⁹⁴ I.e. Francisci Erasmi Preiss.

⁹⁵ Estr. XV-XVIII, t. 25, s. 234.

⁹⁶ Ossol. XVI.O.9063. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 51, poz. 56.

⁹⁷ *Incunabula quae in bibliothecis Poloniae asservantur = Inkunabuły w bibliotekach polskich*, t. 1-2, red. A. Kawecka-Gryczowa, oprac. M. Bohonos, M. Szandorowska, Warszawa 1970 (dalej: IBP) 410. *Incunabula Short Title Catalogue* online, <https://data.cerl.org/istc/> (dalej: ISTC) ia00829000. Egzemplarz BKKr, sygn. XV.41.

⁹⁸ I.e. Lezana.

120.	<i>O gruncie religii</i> . Tom. I. Ant. Walseki – Berdyczów 1777 ⁹⁹ .
121.	<i>Theologia moralis</i> – Edmundi Voit. Wirceburgii – 1760.
122.	<i>Catechesus ex temporanea</i> .
123.	<i>Katechizm Katolicki podług Niemieckiego Schmidta</i> – Poznań 1839 ¹⁰⁰ .
124.	<i>Etyka chrześcijańska</i> – Ant. Reybergera na polsk. W 3 tomach przez Jana K. Chodaniego – Wilno – 1821 ¹⁰¹ .
125.	<i>Kazania 8-dniowe przy sprowadzeniu N.M.P. w Częstochowie</i> 1784 ¹⁰² .
126.	<i>3 Kazania piątkowe o męce Panskiej</i> . Sierewicza Adryana – Lwów 1727 ¹⁰³ .
127.	<i>Kazanie o poszanowaniu duchownych i inne</i> . Woyciech Zabielski – Lublin 1755 ¹⁰⁴ .
128.	<i>Collectio concionum</i> Angl. Jordan.
129.	<i>Kazania świąteczne</i> – Adama Będkowskiego. Kalisz 1779. ¹⁰⁵
130.	<i>Kazania przygodne</i> Tegoż samego – 1786 ¹⁰⁶ .
131.	<i>Kazania postne</i> . Józefa Haberkorna Kalisz 1785 ¹⁰⁷ .
132.	<i>Dwa kazania dla zakonników</i> – Przemyśl 1767 ¹⁰⁸ .
133.	<i>Litera pastorales</i> – Eppi Lucoviensis et Brestaviensis 1742.
134.	<i>Kazania różne</i> – ks. Kowalewskiego ¹⁰⁹ – Przemyśl 1826. 2 tom ¹¹⁰ .
135.	Homilii tegoż – Przemyśl 1830. Roczników 4 ¹¹¹ .

⁹⁹ Estr. XV-XVIII, t. 32, s. 183.

¹⁰⁰ Estreicher notuje wydanie z 1840 r. Estr. XV-XVIII, t. 4, s. 198.

¹⁰¹ Estr. XIX, t. 4, s. 36.

¹⁰² Estr. XV-XVIII, t. 14, s. 574.

¹⁰³ Estr. XV-XVIII, t. 27, s. 394-395.

¹⁰⁴ Estr. XV-XVIII, t. 24, s. 26.

¹⁰⁵ Estr. XV-XVIII, t. 12, s. 431.

¹⁰⁶ Estr. XV-XVIII, t. 12, s. 431.

¹⁰⁷ I.e. *Kazania o tajemnicach męki Zbawiciela*, t. 2. Estr. XV-XVIII, t. 18, s. 3.

¹⁰⁸ Autor: Grzegorz Piramowicz. Bez wyrażenia miejsca i daty wydania na stronie tytułowej. Estr. XV-XVIII, t. 24, 308.

¹⁰⁹ I.e. Kowalewskiego.

¹¹⁰ Estr. XIX, t. 2, s. 368.

¹¹¹ Estr. XIX, t. 2, s. 369.

136.	<i>Katedra niedzielnego kaznodzieie – Franc. Kowalicki – Cracoviae 1718</i> ¹¹² .
137.	<i>Homilien auf die Festtage – Joh. Schneid Regensburg 1838.</i>
138.	<i>Kazania postne i na niektóre okoliczności</i> ¹¹³ .
139.	<i>Kazania na święta i pasye – Kasyana Korczyńskiego Kraków 1767 – 2 tomy</i> ¹¹⁴ .
140.	<i>Kazania – Barnaby Kędzierskiego – Lwów 1770. 3 tom</i> ¹¹⁵ .
141.	<i>Concionator Extemporaneus – Affonsi Beer – Aug. Vindel. 1759.</i>
142.	<i>Kazania niedzielne – Teodora Grubera – Częstochowa 1778</i> ¹¹⁶ .
143.	<i>Kazania piątkowe w poście – Gracyana Piątkowskiego</i> ¹¹⁷ – Warszawa 1770 ¹¹⁸ .
144.	<i>Kazania przygodne – ks. S.J. de Segaud. Kalisz 1784</i> ¹¹⁹ .
145.	<i>Mowy parafialne – Tomasz Grodzicki Warszawa 1795 – tomów 4 (2i brakuje)</i> ¹²⁰ .
146.	<i>Kazania święteczne pośmiertne. Jakób Filipowicz. Poznań 1737</i> ¹²¹ .
147.	<i>Kazania niedzielne – ks. Karpowicz</i> ¹²² .
148.	„ „ Koenigsdorfera Augsburg 1837 – 2 tomy.
149.	<i>Kazanie na cześć N.P. – Antoni Węgrzynowicz. Kraków 1704</i> ¹²³ .

¹¹² Estreicher notuje jedynie edycję drukowaną w Sandomierzu w 1725 r., w którym jest aprobatą podpisana „Cracoviae 16. Octob. 1718”. Por. Estr. XV-XVIII, t. 20, s. 171.

¹¹³ Zob. Estr. XV-XVIII, t. 21, s. 50.

¹¹⁴ Estr. XV-XVIII, t. 20, s. 83-84.

¹¹⁵ Estreicher notuje wydanie 4-tomowe z 1772 r. Estr. XV-XVIII, t. 19, s. 223.

¹¹⁶ Estr. XV-XVIII, t. 17, s. 422.

¹¹⁷ I.e. Piotrowskiego.

¹¹⁸ Estr. XV-XVIII, t. 24, t. 301-302.

¹¹⁹ Elektroniczna Baza Bibliografii Estreichera online (dalej: EBBE online) notuje jedynie tytuł *Krotkie zebranie wszystkich Kazań W. X. de Segaud S. J. z francuzkiego zebrane i na oyczysty język przełożone przez X. Wawrzyńca Dunina* pod hasłem *Segaud*. W tym roku w Kaliszu wyszły także *Kazania przygodne przez kapłana w przypisie wyrażonego, także y innych nie wyrażonych po różnych mieyscach miane* autorstwa Jana Górskiego – ani na stronie tytułowej ani w treści nie jest wymieniony Segaud. Estr. XV-XVIII, t. 17, s. 264.

¹²⁰ Estr. XV-XVIII, t. 17, s. 392.

¹²¹ Estr. XV-XVIII, t. 16, s. 220.

¹²² Najprawdopodobniej *Kazania niedzielne* Maksymiliana Karpowicza wydane w Warszawie przez Michała Grölla w 1770 r.

¹²³ I.e. *Melodya s. Kazimierza ... albo pieśń o Najsświętszej Pannie Maryi*. Estr. XV-XVIII, t. 32, s. 309.

150.	<i>Kazania niedzielne</i> – Józef Męciński Kraków 1782 – 3 tomy ¹²⁴ .
151.	<i>Kazania świąteczne</i> Tegoż 1787 – 2 tomy ¹²⁵ .
152.	„ <i>przygodne</i> „, 1788 ¹²⁶ .
153.	<i>Nauki wiejskie</i> „, 1802 2 tomy ¹²⁷ .
154.	<i>Dyalog męki Ch[rys]t[us]owej</i> ¹²⁸ – Adryana Seriewicza. Lwów 1738. ¹²⁹
155.	<i>Kazania niedzielne i świąteczne</i> – Antoni Janiszewski Berdyczów 1779 – tom. 2.3.4 ¹³⁰ .
156.	<i>Sonntagspredigten von Bauerschubert Josef</i> – Gratze 1802 – 3 tomy.
157.	<i>Sonntags und Festpredigten kurz und gut</i> (Bez tytułu i roku).
160.	<i>Kazania</i> – Andrzej Filipecki – Lwów 1784 ¹³¹ .
158.	<i>Kazania</i> . Karol Fabiani Kalisz 1790. ¹³²
159.	” <i>na święta odpusty i pogrzeby</i> Łowicz 1802 ¹³³ .
161.	<i>Haus Postille</i> . And. Stöckel – Wien 1823.
162.	<i>Kazania postne</i> . Józef ks. Lancucki Warszawa 1784 ¹³⁴ .
163.	<i>Kazań trzy</i> Jan Kowalski Lwów 1776 ¹³⁵ .
164.	<i>Nauki religijne</i> . Wrocław 1822 ¹³⁶ .
165.	<i>Homilie niedzielne</i> – Alfonso de Ligorio Warszawa 1783 ¹³⁷ .

¹²⁴ Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 254.

¹²⁵ Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 254-255.

¹²⁶ Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 254.

¹²⁷ Estr. XIX, t. , s. 90.

¹²⁸ I.e. *Jeżusowej*.

¹²⁹ Estr. XV-XVIII, t. 27, s. 392-393.

¹³⁰ Estr. XV-XVIII, t. 18, s. 452.

¹³¹ Estr. XV-XVIII, t. 16, s. 218.

¹³² Estr. XV-XVIII, t. 16, s. 153.

¹³³ Estr. XIX nie notuje.

¹³⁴ Estr. XV-XVIII, t. 21, s. 50.

¹³⁵ Estreicher nie notuje.

¹³⁶ I.e. *Kazania czyli krótkie nauki religijne*. Estr. XIX, t. 3, s. 369.

¹³⁷ Estr. XV-XVIII, t. 21, s. 273.

166.	<i>Kazania moralne z francuzkiego</i> – Kazim. Golecki – Poznań 1801 ¹³⁸ .
167.	<i>Fastenpredigten</i> . Franc. Neumarck – Augsburg 1771.
168.	<i>Gast- und Gelegenheits-Predigten</i> Aegidius Jais – Salzburg 1848.
169.	<i>Kazania</i> Arcyb. Ignacego Krasickiego Warszawa 1819 ¹³⁹ .
170.	<i>Homilietische Predigten</i> – Ludwig Stoissing ¹⁴⁰ Linz 1841 4 tomy.
171.	<i>Odezwy pasterskie</i> . Winc. Frydrych Przemyśl 1830 ¹⁴¹ .
172.	<i>Chwała Maryi</i> – Ziembicki – Lwów 1764 ¹⁴² .
173.	<i>Kazania niedzielne</i> – Józef Haberkorn ¹⁴³ .
174.	<i>Post staropolski</i> – Franc. Walicki ¹⁴⁴ Sandomierz 1718 ¹⁴⁵ .
175.	<i>Kazanie niedzielne</i> Konst. Awedyk ¹⁴⁶ .
176.	„ „ i <i>Świąt</i> . Bonawent. Golanowski ¹⁴⁷ Toruń 1727 ¹⁴⁸ .
177.	<i>Kazania niedzielne świąt i jubileuszowe</i> Paweł Winnicki – Warszawa 1838 ¹⁴⁹ .
178.	<i>Predigten des ganzen Jahres</i> Ferd. Ortman – Wien 1798.
179.	<i>Volspredigten</i> – Mich. Herman – Prag 1809.
180.	<i>Erklärungen der H. Evang.</i> Paul Jais Grätz 1824.
181.	<i>Deutsche Evangelien</i> .
182.	Kazania niedzielne od kartki 17.

¹³⁸ Autor: Joseph-François Lafitau. Kazimierz Golecki był tłumaczem. Estr. XIX, t. 2, s. 542-543.

¹³⁹ Estr. XIX, t. 2, s. 468.

¹⁴⁰ I.e. Stroissnigg.

¹⁴¹ Estr. XIX, t. 1, s. 521.

¹⁴² Estr. XV-XVIII, t. 35, s. 353.

¹⁴³ Najprawdopodobniej wydanie kaliskie z 1781-1783 r. Estr. XV-XVIII, t. 18, s. 3.

¹⁴⁴ I.e. Kowalicki.

¹⁴⁵ Estr. XV-XVIII, t. 20, s. 172.

¹⁴⁶ Najprawdopodobniej wydanie lwowskie z 1766 r. Estr. XV-XVIII, t. 12, s. 310.

¹⁴⁷ I.e. Gelarowski.

¹⁴⁸ Estr. XV-XVIII, t. 17, s. 79.

¹⁴⁹ Estr. XIX, t. 5, s. 99.

183.	„ „ Jędrzej Marczyński Sandom 1783 ¹⁵⁰ .
184.	<i>Homilie i materye kazań</i> – Samuel Wysocki Warszawa 1762 – 3 tomy ¹⁵¹ .
185.	<i>Nauki paraf.</i> Ks. Jan Paweł Woronicz Tom I Kraków 1829 ¹⁵² .
186.	<i>Gospodyni nieba i ziemi</i> – Jacek Liberiusz – Kraków 1657 (litog. foth.) ¹⁵³ .
187.	<i>Kazania rozmaite</i> – Józef Wereszczeński Kraków 1587 (litog. goth.) ¹⁵⁴ .
188.	<i>Rok odkupienia</i> – ks. Marian od św. Stanisława – Lwów 1747 ¹⁵⁵ .
189.	<i>Sonnlagspredigten.</i>
190.	<i>Homilien der höhern Gattung</i> – Franc Joseph Zenger Sulzbach 1823.
191.	<i>Kazania różne.</i> Sebastian Zacharski Przemyśl 1804 ¹⁵⁶ .
192.	<i>Predigten und Homilien</i> – Sebast. Mutschelle München 1813.
193.	<i>Predigten über den Inhalt der s. Evangelien</i> Wien 1799.
194.	<i>Kazania</i> Sebastian Lachowski Tom I Warszawa 1770 ¹⁵⁷ .
195.	<i>Predigten für das Landvolk</i> – II Bd. Wien 1776.
196.	<i>Fastenpredigten</i> – Vit. Schaefer – Glatz 1705.
197.	<i>Chwała Bogu</i> – Stanil. Mamczyński – Poznań 1737 ¹⁵⁸ .
198.	<i>Kazania niedzielne</i> – Ant. Glazyński. Nieświz 1779 3 tomy ¹⁵⁹ .
199.	<i>Son und Festpredigten</i> – Beda Mayrs – Augsburg 1787 3 tomy ¹⁶⁰

¹⁵⁰ Najprawdopodobniej pomyłka w druku, Estreicher notuje jedynie wydanie z 1753 r. Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 630-631.

¹⁵¹ Estr. XV-XVIII, t. 33, s. 467.

¹⁵² Estr. XIX, t. 5, s. 159.

¹⁵³ Estr. XV-XVIII, t. 21, s. 261.

¹⁵⁴ I.e. *Kazania albo ćwiczenia chrześcijańskie*. Estr. XV-XVIII, t. 32, s. 350.

¹⁵⁵ I.e. Sikorski Marian. Estr. XV-XVIII, t. 28, s. 92.

¹⁵⁶ Estreicher nie notuje wydania z tą datą. Por. wydanie z 1807 r.: Estr. XIX., t. 5, s. 224.

¹⁵⁷ Estr. XV-XVIII, t. 21, s. 12.

¹⁵⁸ Estreicher nie notuje wydania z tą datą. Por. wydanie z 1738 r.: Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 105.

¹⁵⁹ Estr. XV-XVIII, t. 17, s. 163.

¹⁶⁰ I.e. *Predigten über den Catechismus für das Landvolk auf alle Sonn- und Festtage des Jahres*, t. 1-3, Augsburg 1778.

200.	<i>Predigten über den Katechismus</i> „ „, 1781.
201.	<i>Sonn- und Fastenpredigten</i> – Sebast. Winkelhofer Regensburg 1839 – 2 tomy ¹⁶¹ .
202.	<i>Conc. de festis</i> Tom IV Beda Mayrs 1781.
203.	<i>Predigten eines Dorfpfarrers</i> – Edelbert Menne – Regensburg 1844. 2 tomy ¹⁶² .
204.	<i>Zbiór kazań przygodnych</i> – Waler Szawelski Częstochowa 1782 ¹⁶³ .
205.	<i>Fastenpredigten</i> – Haberkorn – Gratz 1834 2 tomy.
206.	<i>Pastoral Anthropologie</i> – Math. Macher Leipzig 1838.
207.	<i>Gratulatoria carmina</i> – Viennae 1558 ¹⁶⁴ .
208.	<i>Firmamentum symbolicum</i> – Sebast. Carm. – Lublini 1662 ¹⁶⁵ .
209.	<i>Explanatio regulae Carmelitarum</i> – Thom. Paglisius ¹⁶⁶ – Neapoli 1707.
210.	<i>Synodus Poznaniensis</i> – Varsoviae 1720 ¹⁶⁷ .
211.	<i>Ser. Cap. Gen. ordinis Nostris</i> – Engelbert Carm. eremit. ¹⁶⁸ Romae 1765.
212.	<i>Synodus provincialis Ruthenorum</i> Romae 1724.
213.	<i>Zbiór krótkich wszystkich umiejętności</i> C. 2 Wrocław 1804 ¹⁶⁹ .
214.	<i>Encyclopaedia filologica</i> . Samuel Kaulfus ¹⁷⁰ Vratislaviae 1805 ¹⁷¹ .

¹⁶¹ I.e. dwa z sześciu tomów dzieła pt. *Sebastian Winkelhofers zusammenhängende Predigten*.

¹⁶² I.e. *Leichtfaßliche Predigten eines Dorfpfarrers an das Landvolk, auf alle Sonn- und Festtage*.

¹⁶³ Estr. XV-XVIII, t. 30, s. 214.

¹⁶⁴ I.e. *Carmina duo gratulatoria scripta in honorem ... Christophori Greuuelij Gribsuualden-sis.../A Wolfgango Benekendorpio, & Hieronymo Birckholtz Marchicis.*

¹⁶⁵ Najprawdopodobniej pomyłka inwentaryzującego, druk wyszedł w 1652. Estr. XV-XVIII, t. 27, s. 328.

¹⁶⁶ I.e. Puglisius.

¹⁶⁷ Estr. XV-XVIII, t. 30, s. 150.

¹⁶⁸ I.e. *Brevis series omnium capitulorum generalium in ordine B[eatissi]mae semperque Vir-ginis Mariae de Monte Carmelo habitorum ... / in lucem edita A F.P. Engelberto A S. Francisca.*

¹⁶⁹ Estr. XIX, t. 10, s. 13.

¹⁷⁰ I.e. *Encyclopaedia philologica* Johanna Samuela Kaulfussa.

¹⁷¹ Estreicher notuje jedynie wydanie w języku polskim z 1814 r. Estr. XIX, t. 2, s. 368.

215.	<i>Feuerwerkerkunst für Dilettanten</i> – Bikner ¹⁷² Breslau 1823 ¹⁷³ .
216.	<i>Apophtegmata. Anegdoty dawnych Polaków</i> Kraków ¹⁷⁴ .
217.	<i>Doświadczenia w gospodarstwie</i> – Kraków 1801 – 2 tomy ¹⁷⁵ .
218.	<i>Dworzanin</i> – lit. goth. – brak początku i końca ¹⁷⁶ .
219.	<i>Dzieje Polski</i> – Joachim Lelewel – Warszawa 1830 ¹⁷⁷ .
220.	<i>Pielgrzymka do Ziemi św.</i> – Józef Drohojowski Kraków 1812 – 2 tomy ¹⁷⁸ .
221.	<i>Szkola świata – z francuzkiego</i> – Warszawa 1778 ¹⁷⁹ .
222.	<i>Teatrum historicum</i> – Matthei Tympii Viennae 1625.
223.	<i>Amerykanie. Tragedya.</i> – Manuskrypt Warszawa 1750 ¹⁸⁰ .
224.	<i>Historye rozmaite</i> – Manuskrypt – 1739.
225.	<i>Pompa Casimiriana</i> – Grzeg. Świecicki – 1600 ¹⁸¹ .
226.	<i>Selecta latini sermonis.</i> – Viennae 1781.
227.	<i>Idzi Blas</i> niemiecki – Kraków – 3 tomy – 1798 ¹⁸² .
228.	<i>Disertationes medicin.</i> – Dni Alberti – Vitebergiae – 1590.

¹⁷² I.e. Friedrich Christian August Büttner.

¹⁷³ Estreicher nie notuje.

¹⁷⁴ Najprawdopodobniej *Krótkie przypowieści dawnych Polaków czyli Apophtegmata anegdoty itp z dawnych ksiąg i rękopisów zebrane* Ambrożego Grabowskiego i Hieronima Juszyńskiego, wydane w Krakowie w 1819 r. Estr. XIX, t. 2, s. 72.

¹⁷⁵ Estr. XIX, t. 1, s. 335.

¹⁷⁶ Wydanie z 1566 lub 1639 – oba drukowano gotykiem. Estr. XV-XVIII, t. 17, s. 252-253.

¹⁷⁷ Estr. XIX, t. 2, s. 564.

¹⁷⁸ Estr. XIX, t. 1, s. 415.

¹⁷⁹ Autor: Eustache Le Noble. Estr. XV-XVIII, t. 21, s. 175-176.

¹⁸⁰ Pierwszy polski przekład dzieła *Alzire ou les Américains* Voltaire'a pt. *Alcyra* wyszedł drukiem dopiero w 1754 r. W roku 1750 *Alcyra* wystawiana była przez uczniów szkoły pijarskiej, z czego zachował się drukowany program pt. *Amerykanie. Tragedya w Warszawie 1750 pod czas Karnawału w Kollegium Jch Mciow. Konwiktorow Scholarum Piarum reprezentowana*. Zob. Estr. XV-XVIII, t. 33, s. 307-308.

¹⁸¹ Estreicher nie notuje wydania z tego roku. *Pompa Casimiriana* była jedną z części dzieła Świecickiego pt. *Theatrum S. Casimiri* wyd. w Wilnie w 1604 r. (s. 39-127). Zob. Estr. XV-XVIII, t. 30, 88-89.

¹⁸² Autor: Adolf von Knigge. Estr. XV-XVIII, t. 19, s. 344.

229.	<i>Gramatica latina cum catechismo</i> – Canisi.
230.	<i>Traktat Rabina Samuela</i> – Jakób Radliński Kraków [1]732 ¹⁸³ .
231.	<i>Gramatyka francuzko polska</i> – Warszawa 1750 ¹⁸⁴ .
232.	<i>Monitor – przyjemne i zabawne czytanie</i> 1766 ¹⁸⁵ .
233.	<i>Praecepta selecta de agricultura</i> – Const. Caesar Venetiae 1535.
234.	<i>Magie, oder, die Zauberkräfte der Natur</i> Jos.Halle ¹⁸⁶ Wien 1785.
235.	<i>Rzeczy ciekawe rozmaite</i> – Manuskrypt.
236.	<i>Dykcyonarz lac. Polski</i> – Knapiesz 1622 ¹⁸⁷ .
237.	<i>Valerii Maximi, Livi Flori et Pompaenii memorabilia</i> – Romae 1511 ¹⁸⁸ .
138 [!].	<i>Antiquitas ordinis B.M.V. de monte Carmelo</i> – Sebast. Carmelo. Frankfurtii ¹⁸⁹
139 [!].	<i>Monologium Carmelitarum</i> – Petro de Bononia Carm – Bononia 1627.
240.	<i>De aggeribus et pontibus</i> – P. Bertii – Parisiis 1629.
241.	<i>Gramatica latina et vocabularium</i> . Argentinae 1491 ¹⁹⁰ .
242.	<i>Curiosa varii generis</i> – Manuskrypt.
243.	<i>Lechus – historia Poloniae restitutus</i> – Stanisl. Kleczewski – Olomuncii 1774 ¹⁹¹ .
244.	<i>Epitaphia</i> – [skreślono:] <i>Olom</i> [pozostawiono:] <i>joci seria</i> – Franc. Severtius ¹⁹² Coloniae 1623.

¹⁸³ Autor: Samuel Rabi Marokański. Jakub Radliński był tłumaczem. Estreicher nie notuje wydania z 1732 r. ani też żadnego wydania krakowskiego. Por. Estr. XV-XVIII, t. 27, s. 60-61.

¹⁸⁴ Autor: Stanisław Dąbrowski. Estr. XV-XVIII, t. 15, s. 5-6.

¹⁸⁵ Estr. XV-XVIII, t. 12, s. 225 (Bohomolec); t. 22, s. 533-534 (Monitor).

¹⁸⁶ I.e. Johann Samuel Halle.

¹⁸⁷ Estreicher nie notuje wydania z tą datą. Por. edycję z 1621 r.: Estr. XV-XVIII, t. 19, s. 334.

¹⁸⁸ Wydanie niezidentyfikowane.

¹⁸⁹ I.e. *Libellus supplex sanctissimo domino Innocentio 11. pro origine et antiquitate ordinis Carmelitarum, ... adversus P. Danielem Papebrochium soc. Iesu, eas ut commenta & imposturas explodentem, exhibitus per F. Sebastianum à S. Paulo provincialem provinciae Flandro-Belgicae...*, Francofurti : apud viduam Zubrodt, 1683.

¹⁹⁰ I.e. Reuchlin Ioannes, *Vocabularius brevilocus*, Strassburg: [Typogr. Jordani Ge. Husner], 26 VII 1491. IBP 4745. ISTC ir00167500. Być może egzemplarz BKKr, sygn. XV.160.

¹⁹¹ Estr. XV-XVIII, t. 19, s. 275.

¹⁹² I.e. Swertius, Pierre François Sweerts.

245.	<i>De caffè, chocolade, Herbae nicotianae</i> – Ferd. Meisner – Nirenbergii 1721.
246.	<i>Rys dziejów kultury i narodu polskiego</i> – Ign. Czerwiński – Przemysł 1816 ¹⁹³ .
247.	<i>Dictionarium polono – lat.</i> Leopoli 1745 ¹⁹⁴ .
248.	<i>Suada civilis</i> – Joannis Kwiatkiewicz. Calisii 1697 ¹⁹⁵ .
249.	<i>Syntagma medicum.</i> – Nicol. Fontano – Amsterdam 1617 ¹⁹⁶ .
250.	<i>Thesaurus</i> ¹⁹⁷ <i>phrasium poeticarum.</i> Joannis Buchler Coloniae 1617.
251.	<i>Ceremoniale Episcoporum,</i> Col. Agrip. 1712.
252.	<i>Compendium universae medicinae</i> – Iust. Cuntii ¹⁹⁸ – Vicentiae 1688 ¹⁹⁹ .
253.	<i>Civilis doctrinae libri sex</i> – Justi Lipsi – Liche ²⁰⁰ .
254.	<i>Trwałość szczęśliwa królestw.</i> C. 3. Szymon Maychrowicz Lwów 1764 ²⁰¹ .
255.	<i>Lexykon francusko-polski</i> – Kaz. Malicki ²⁰² Kraków 1701 ²⁰³ .
256.	<i>Varia carmina</i> – Alb. Ines – Dantisci 1615 ²⁰⁴ .
257.	<i>Über die Schönheit der Natur</i> – Georg ²⁰⁵ Sulzer – Berlin 1774.
258.	<i>Diurnale canonicorum regul.</i> Antwerp 1520.
259.	<i>Officio Parochorum</i> – Joan. Posevini – Mantua 1610.
260.	<i>Itinerarium Frisio Hollandicum</i> – Gotfried Hegenit Lugduniae ²⁰⁶ .

¹⁹³ Estr. XIX, t. 1, s. 274.

¹⁹⁴ I.e. Grzegorza Knapkiego *Synonima seu dictionarium polono-latinum.* Estr. XV-XVIII, t. 19, s. 333.

¹⁹⁵ Estr. XV-XVIII, t. 20, s. 427.

¹⁹⁶ Bibliografie nie notują wydania *Syntagma medicum de morbis mulierum* z tego roku. Być może chodziło o 1613 r., a inwentaryzujący mógł machinalnie przepisać datę 1617 z poz. 250.

¹⁹⁷ I.e. *Thesaurus.*

¹⁹⁸ I.e. Cnutii.

¹⁹⁹ I.e. 1608.

²⁰⁰ Wyd. w 1604 r.

²⁰¹ Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 38-39.

²⁰² I.e. Bartłomiej Kazimierz Malicki.

²⁰³ Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 91.

²⁰⁴ I.e. 1645 lub 1655. Zob. Estr. XV-XVIII, t. 18, s. 570.

²⁰⁵ I.e. Johann Georg.

²⁰⁶ Wydane w Leidzie w 1630, 1661 lub w 1667.

261.	<i>Ius publicum Polonum</i> – Nicol. Chwałkowski ²⁰⁷ .
262.	<i>Heilung des Magenkrampfes</i> – Lud. Meiner – Leipzig 1822 ²⁰⁸ .
263.	<i>Commentaria de Physica</i> ²⁰⁹ – Mich. Zanardi Venetia 1617.
264.	<i>Fortgesetzte Magie.</i> – Jos. Sam. Halle 11 Bd. Wien 1785.
265.	<i>Elementa Philosophiae</i> – Laur. Altieri – Venetiae 1776 – 2 tomy.
266.	<i>Hieroglyphica</i> – Joan. Pieri 1536 ²¹⁰ .
267.	<i>Syntomu[m] in Aristotelis Philosophiam</i> – P. Manolini – Romae 1723 ²¹¹ .
268.	<i>De Eloquentia</i> Manuskrypt. 1672.
269.	<i>Logica</i> – Tom. Genarii – Venet. 1749 ²¹² .
270.	<i>De principiis et affectionibus rerum</i> Bened. Pereirus Coloniae 1595.
271.	<i>Ars rhetorica.</i> – Gab. Fran. Le Jays. Venetiae 1748.
272.	<i>Institutiones Philosophicae.</i> – Fran. Jacquier Venet. 1773 – 4 tomy.
273.	<i>Omnia opera in univ. Philosophiam</i> – Peter Tatareti – Venet. 1621.
274.	<i>Cynosura profesororum</i> ²¹³ . Mat. Tympii Colon. Agrip. 1626.
275.	<i>Praelectiones ethicae</i> – Ign. Polzer – Olomuncii 1770.
276.	<i>Arytmetyka praktyczna</i> – Warszawa 1793 ²¹⁴ .
277.	<i>Philosophia athomistica</i> – Joan. Morasch Ingolstadt. 1727.
278.	<i>Spicilegium philosophicum</i> – Alberti Oswald. Colon Agripinae 1697.
279.	<i>Institutionum poeticarum.</i>

²⁰⁷ Wydane w Królewcu w 1676 lub 1683 (i.e. 1684) r.

²⁰⁸ I.e. *Die gründlichste und sicherste Heilung des Magenkrampfes und der Magenschwäche* / Friedrich Ludwig Meissner.

²⁰⁹ I.e. *in octo libros de Physico auditu Aristotelis.*

²¹⁰ Brak wyd. z tą datą. Być może chodziło o *Hieroglyphica sive de sacris Aegyptiorum literis commentarii* wyd. w 1556 r. w Bazylei.

²¹¹ Wydanie niezidentyfikowane.

²¹² *Logica sive ars cogitandi...* Autor wyrażony w imprimatur.

²¹³ I.e. *Dormi secure: vel cynosura professorum ac studiosorum eloquentiae.*

²¹⁴ Autor: Szymon Bielski. Estr. XV-XVIII, t. 13, s. 90-91.

280.	<i>De alchemia</i> – Pet. Enoch – Ambusone 1607 ²¹⁵ .
281.	<i>Institutiones Philosophiae</i> – Edm. Purchatt Pataviae 1751.
282.	<i>Rhetorica institutio</i> – Cracoviae 1752 ²¹⁶ .
283.	<i>Erotemata dialect.</i> – Philip. Melanchton – Frankfurtii 1552.
284.	<i>Philosophia</i> – Ant. Gaudin – Venet. 1744.
285.	<i>Virgilius eglisantis Xtiados</i> ²¹⁷ – Alex. Rosei Roterdamiae 1653.
286.	<i>De rebus gestis Alexandri Magni</i> – Quintili Curtii – bez końca i tytułu.
287.	<i>Prodromus Praxeos Chimiaticae</i> – Math. Tilinginii Kintelli 1660 ²¹⁸ .
288.	<i>Spicilegium philos. Tom I.us</i> – Alb. Oswaldt. – Col. Agripp. 1697.
289.	<i>Institutione rhetoric.</i> Conradi Dietrich Erfurtiae 1626.
290.	<i>Ciceros Sämtliche Briefe</i> – Christ. Borheck Wien 1801 – 9 tomów.
291.	<i>Institutiones Metaph. in usum scholar.</i>
292.	<i>De sacro Bosco</i> – Iuntini Florentini – Lugduni 1577 ²¹⁹ .
293.	<i>Elementa artis logico-criticae</i> – Ant. Genuensis – Venet. 1762.
294.	<i>Praelectiones physicae experimentalis.</i> Ig. Jos. Martinowicz. – Leopoli ²²⁰ .
295.	<i>Institutiones phil.</i> Edm. Purchatii – Pataviae 1751. Tom 3 i 4.
296.	<i>Progymnasmata aphtonii</i> ²²¹ .
297.	<i>Philosophiae dogmata. Joan. Dunsii in Scotii</i> ²²² – Jos. Ferrari – Venet – 1768. – 3 tomy.
298.	<i>Elegantiarum libri</i> – Laur. Vall.

²¹⁵ Wydanie niezidentyfikowane.

²¹⁶ Estr. XV-XVIII, t. 32, s. 170.

²¹⁷ I.e. *Evangelisantis christiados.*

²¹⁸ I.e. *Tilingii, Rintelii* 1674.

²¹⁹ Ossol. XVI.O.9386. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 43, poz. 26.

²²⁰ Wyd. w 1787 r.

²²¹ I.e. *Aphthonii.*

²²² Na s. tyt.: *Joannis Dunsii Scotti.*

299.	<i>Philosophia argumentosa</i> – Math. Heimbach Col. Agrip. 1730.
300.	<i>Opisanie matem. i fizyczne ziemi</i> Jan Śniadecki – Wilno 1809 ²²³ .
301.	<i>De argumentatione et mor phil.</i> – Hier. Wildenberg – Lubomensis – 1546 ²²⁴ .
302.	<i>Liber Eplorum et diversi generis refut.</i> Henr. Agripa Lugduni 1510 ²²⁵ .
303.	<i>Dialogi et Sermones.</i> Plutarchi – Tom II.
304.	<i>Symphosiacon.</i>
305.	<i>Horologium principum.</i> – Ant. De Guevara.
306.	<i>Consilia sapientiae.</i>
307.	<i>Droga do życia pobożnego</i> – Jan Denhoff Kraków ²²⁶ .
308.	<i>Cwiczenia zakonne</i> – Dan. Pawłowski – Lwów 1741 ²²⁷ .
309.	<i>Pasionis Domini historia</i> – Joan. Feri – Antwerp. 1557.
310.	<i>Medytacye i czytanie dla zakonników.</i>
311.	<i>Filius patiens et mater compatiens.</i> Jacobus Carm 1678.
312.	<i>Institutiones christianae</i> – Franc. Costeri 1586.
313.	<i>Actus interni</i> ²²⁸ – Wilno 1741 ²²⁹ .

²²³ Estr. XIX, t. 4, s. 298.

²²⁴ Fragment dzieła *Totius philosophiae humanae in tres partes, nempe in rationalem, naturalem, & moralem, digestio*, wydanego w Bazylei w drukarni Jana Oporyna. W egzemplarzu sąsiadowniczym brak karty tytułowej (miejsce i data wydania według przedmowy: „Ex arce nostra Lubomen. Die 16. Augusti. Anno Domini XLVI”) i początku (rozdział *De argumentatione* rozpoczyna się tyt. nagłówkowym na s. 53). Egzemplarz BKKr, sygn. XVI. 745.

²²⁵ Jest to drugi dzieł zebranych Agrippy pt. *Henrici Cornelii Agrippae ab Nettesheym, armatae militiae equitatis aurati, et iuris utriusque ac medicinae doctoris, opera*, wydane ok. 1630 r. przez E. Zetznera z fałszywym adr. wyd.: *Lugduni : per Beringos fratres*. Data 1510 pochodzi z przedmowy.

²²⁶ Autor: Franciszek Salezy. Jan Denhoff był tłumaczem. Prawdopodobnie wydanie pierwsze z 1769 r., drugie z 1737 r., czwarte z 1756 r., szóste z 1769 r., siódme z 1788 r. lub ósme z 1793 r. Estr. XV-XVIII, t. 16, s. 282-283.

²²⁷ Estr. XV-XVIII, t. 24, s. 163.

²²⁸ I.e. *internos*.

²²⁹ Autor: Sebastian Bolski. Część druga dzieła *Exemplar vitae spiritualis et perfectionis* pt. *Pars secunda actus internos variarum virtutum complectitur*. Estr. XV-XVIII, t. 13, s. 245.

314.	<i>Manuale Franciscanorum</i> – Joan Rensinck. – Col 1609.
315.	<i>Meditationes de passione Domini</i> – Fran Costeri – Antverpiae 1587.
316.	<i>De quatuor Novissimis</i> ²³⁰ . Dion. Carth. Coloniae 1595.
317.	<i>Vita et gneal. S. Annae</i> – Laut. Coper. ²³¹ Antverp. 1592.
318.	<i>Nova forma meditationum.</i> – Joan Crasset – Monachii 1715.
319.	<i>Homo paulo mino</i> ²³² <i>ab angelis</i> – Onuf. a S. S. Sacr. Trin ²³³ . Leopoli 1738 ²³⁴ .
320.	<i>Meditatio super Psalm. Miserere.</i> Hier. Ferrarensis. Leopoli. 1729 ²³⁵ .
321.	<i>Myśli wyborne</i> – z franc. ks. Boileau Lwów 1729 ²³⁶ .
322.	<i>Via coeli complemata</i> – Joan. Pinamonti Viennae 1745.
323.	<i>Considerationes variae</i> – (bez tytułu i końca).
324.	<i>Reflexye chrześcijańskie</i> – Franc. Nepueu Lwów Lublini 1792 ²³⁷ .
325.	<i>Recipe Salutare.</i> Cracoviae 1754 ²³⁸ .
326.	<i>Sposób do pobudzenia grzeszników.</i> Tylkowski. Lwów ²³⁹ .
327.	<i>Viator christianus.</i> – Cracoviae 1693 ²⁴⁰ .
328.	<i>Flores sententiarum</i> – Lud. Blosii – Cracoviae 1704 ²⁴¹ .
329.	<i>Meditationes S. Augustini et S. Bernardi</i> – Lugduni 1592 ²⁴² .

²³⁰ I.e. *Liber utilissimus de quatuor hominis, novissimis.*

²³¹ I.e. *B. Annae Christi Servatoris Nostri aviae maternae ... genealogia et vita.*

²³² I.e. *minor.*

²³³ Na stronie tytułowej autor niewymieniony.

²³⁴ Estr. XV-XVIII, t. 18, s. 256.

²³⁵ Autor: Hieronim Savonarola. Estr. XV-XVIII, t. 2, s. 170.

²³⁶ Estr. XV-XVIII, t. 13, s. 238.

²³⁷ Estr. XV-XVIII, t. 233, s. 82.

²³⁸ Aut.: Jan od Krzyża Karmelita bosy. Estr. XV-XVIII, t. 18, s. 432.

²³⁹ Wydane w 1760 r. Autor: Paul Segner. Wojciech Tylkowski był tłumaczem. Estr. XV-XVIII, t. 27, s. 347.

²⁴⁰ Autor: Antoni Krzesimowski.

²⁴¹ Estr. XV-XVIII, t. 20, s. 323-324.

²⁴² Ossol. XVI.O.8156. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 36, poz. 3.

330.	<i>Disciplina populi Dei.</i> – Fleury ²⁴³ . Leop. 1784 ²⁴⁴ .
331.	<i>Reflexye chrzescijanske.</i> Franc. Nepueu. 1792.
332.	<i>O źródłach niezbożności</i> T. I. Ant. Walsekki ²⁴⁵ – Berdyczów 1778 ²⁴⁶ .
333.	<i>Pecatum sacerdotale</i> ²⁴⁷ .
334.	<i>Dziennik świętych.</i> Jan Szczep. Grosez Lwów 1744 ²⁴⁸ .
335.	<i>Cuda S. Joachima i S. Anny</i> – Warszawa 1755 ²⁴⁹ .
336.	<i>Zycie S. Alojzego</i> ²⁵⁰ .
337.	<i>Scapulare illustratum et defensum</i> Teop. Raynaud. Romae 1730.
338.	<i>Regula instituti Petrini.</i> Car. Ant. Basso. Vilnae 1707 ²⁵¹ .
339.	<i>Ascentica et moralis</i> ²⁵² , Wirenburgii 1740.
340.	<i>Sermones S. Bernardi.</i>
341.	<i>De Angelo custode.</i> Coloniae 1612.
342.	<i>Variae devotiones</i> – E diver. Autor.
343.	<i>Praecationes Hieronimi Savonarole</i> – Lugduni 1536 ²⁵³ .

²⁴³ I.e. Fleury.

²⁴⁴ Estr. XV-XVIII, t. 16, s. 238.

²⁴⁵ I.e. *O gruncie religii czyli czci, lub wierności prawdziwey, y źródłach niezbożności.*

²⁴⁶ Estreicher notuje wydanie z 1777 r. Estr. XV-XVIII, t. 32, s. 183.

²⁴⁷ Najprawdopodobniej akcedit pt. *Peccatum sacerdotale grande nimis, triduum secundum do dzieła Finis primus et ultimus sacerdotis, tridus expensus a venerabili clero Stettenii ad Forum Frigidum, anno MDCCXLII et Riedoeshingae MDCCXLIII, praeside et direttore P. Maximiliano Dufrene* wyd. w 1743 r. w Konstancji.

²⁴⁸ Estr. XV-XVIII, t. 17, s. 415.

²⁴⁹ Autor: Tomasz z Akwinu. Tytuł właściwy: *Anna święta z świętym Joachimem godnością wnuka Pana Jezusa Chrystusa dostojnością córki Najsław: Maryi Panny, zyciem własnym, tudzież Łaskami y cudami, dla nabożnych do siebie chwalebni. To iest historia życia y cudow, świętych Anny y Joachima.* Estr. XV-XVIII, t. 31, s. 199-200.

²⁵⁰ Być może *Zywot błogosławionego Alojzego albo Ludwika Gonzagi* autorstwa Virgiliusa Cepariego wydany w Krakowie w 1609 r. Estr. XV-XVIII, t. 14, s. 120.

²⁵¹ Estr. XV-XVIII, t. 12, s. 404.

²⁵² I.e. *Ascentica et moralis doctrinae dives, virtutum schola.*

²⁵³ I.e. *Dominicae Praecationis Explanatio* wydane w 1546 r.

344.	<i>De eucharistia – Lud. Pranadensis. Romae 1581</i> ²⁵⁴ .
345.	<i>De sum[m]o bono et soliloquia S. Isidori.</i>
346.	<i>Medytacye rozmaite.</i>
347.	<i>Bellator Christianus. – Math. Bembus Varsoviae 1617</i> ²⁵⁵ .
348.	<i>De ascensione mentis ad Deum. Rob. Belarmini. Venetiis 1758.</i>
349.	<i>Instructiones Carmelitarum. Romae 1638.</i>
350.	<i>Schola orationis. – Carm. Poznań 1623</i> ²⁵⁶ .
351.	<i>Lavacrum animae – Stan. Grochow. Cracov. 1601</i> ²⁵⁷ .
352.	<i>Speculum disciplinae ad Novitios. Vilnae 1752</i> ²⁵⁸ .
353.	<i>Manuductio ad praxim – Tiburtii Navar Romae 1714.</i>
354.	<i>Diurnus sacerdotum Cibus – Gasp. Druzbecki – Sandomiriae 1733</i> ²⁵⁹ .
355.	<i>Sabbathum Marianum – 1743</i> ²⁶⁰ .
356.	<i>Meditationes in passionem. – Venc. Bruno. Col. Agrip. 1598</i> ²⁶¹ .
357.	<i>Soliloquia S. Augustini et</i> ²⁶² <i>Parisis 1634.</i>
358.	<i>De vita et moribus sacerdotum Parisis 1550</i> ²⁶³ .
359.	<i>Libellus sodalitatis – Fran. Costeri. Col. 1589</i> ²⁶⁴ .
360.	<i>Exercitia spiritualia.</i>
361.	<i>Meditationes omnes – Manuskrypt.</i>

²⁵⁴ Prawdopodobnie w tytule: *Granatensis*. Brak takiego wydania, być może fragment dzieła z innym tytułem i przedmową datowaną *Romae 1581*.

²⁵⁵ Estr. XV-XVIII, t. 12, s. 456.

²⁵⁶ EBBE online.

²⁵⁷ Estr. XV-XVIII, t. 17, s. 369.

²⁵⁸ Autor: Bonawentura, św. Estr. XV-XVIII, t. 13, s. 251.

²⁵⁹ Estr. XV-XVIII, t. 15, s. 332.

²⁶⁰ Wydane w Hradec Králové.

²⁶¹ Ossol. XVI.O.8124. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 39, poz. 12.

²⁶² Zapis niedokończony. W tytule: *Meditationes, soliloquia, & manuale*.

²⁶³ Ossol. XVI.O.8164-8165. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 40, poz. 17.

²⁶⁴ Ossol. XVI.O.8217. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 41, poz. 21.

362.	<i>Norma probationis Apticae</i> ²⁶⁵ . – Jakób Radliński Lublini 1732 ²⁶⁶ .
363.	<i>Actus interni</i> ²⁶⁷ <i>variarum virtutum</i> – Vilnae 1741 ²⁶⁸ .
364.	<i>Meditationes De fidei misterii</i> ²⁶⁹ Lud. de Ponte – Coloniae 1613.
365.	<i>De studio perfectionis</i> – Joan. Crombecii Moguntiae [1]614.
366.	<i>Praeactiones cathecheses</i> – Mart. Eisengrein. Ingolstadii 1578.
367.	<i>Palestra pietatis</i> – Joan. Morawski – Poznań 1676.
368.	<i>Mowy do duchowieństwa</i> – Massiliona. Warszawa [1]788 ²⁷⁰ .
369.	<i>Przewodnik grzeszników</i> – Ludw. z Grenady Lublin. [1]687.
370.	<i>Uwagi chrześcijańskie</i> . Brunsberg 1708.
371.	<i>Excitationes animi in Deum</i> . – Joan. Ludovici. Coloniae 1563 ²⁷¹ .
372.	<i>Myśli pokutującego</i> – bez tytułu i końca.
373.	<i>Geistliche Stadt Gottes. 3! Thail aus der Spanischen J. Jesu</i> ²⁷²
374.	<i>Kochanie P. Jezusa</i> . Just. Zaruski. Warszawa 1701 ²⁷³ .
375.	<i>Dokument miłosierdzia Bożego</i> . Wilno 1754 ²⁷⁴ .
376.	<i>Manna duszy</i> – Paweł Segner. – Sandomierz 1730 Część 4ta ²⁷⁵ .

²⁶⁵ *Apostolicae*.

²⁶⁶ Estr. XV-XVIII, t. 26, s. 34.

²⁶⁷ I. e. *internos*.

²⁶⁸ Autor : Sebastian Bolski. Część druga dzieła *Exemplar vitae spiritualis et perfectionis* pt. *Pars secunda actus internos variarum virtutum complectitur*. Estr. XV-XVIII, t. 13, s. 245.

²⁶⁹ Początkowo *mysteriis*, po czym przekreślono „y” poprawiając na „i”.

²⁷⁰ Prawdopodobnie *Mowy Xiędza M. Massiliona Biskupa de Ciermont, na konferencyach duchownych y synodach dyecezalnych miane o szczególniejszych obowiązkach stanu duchownego z francuskiego na oyczysty język przelożone przez X. Józefa Łopacińskiego koadiutora scholastyka katedralnego wileńskiego, kanonika zmużskiego*.

²⁷¹ Wydanie niezidentyfikowane; prawdopodobnie błąd w zapisie daty – tytuł wyszedł w 1562; jego egzemplarz z kolekcji sąsiadowickiej znajduje się w Ossolineum: Ossol. XVI.O.8045. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 56-57, poz. 79.

²⁷² Jedno z wydań (być może z 1716 r.) *Geistliche Stadt Gottes* aut. Maria de Jesús de Ágreda.

²⁷³ Autor: Antoni Krzesimowski. Bernard Justynian Zaruski był tłumaczem. Estr. XV-XVIII, t. 20, s. 323; t. 34/II, s. 402.

²⁷⁴ Estr. XV-XVIII, t. 28, s. 33.

²⁷⁵ Estreicher notuje jedynie część 4 z 1739 r. Zob. XV-XVIII, t. 27, s. 345-346.

377.	<i>Meditationes historicae</i> – Phil. Camerarii. Frankfurti.
378.	<i>Mater amoris et doloris</i> – Ant. Gunther 1734.
379.	<i>Pustynia Bogumińska</i> . – Jan Morawski – Poznań 1699 ²⁷⁶ .
380.	<i>Praxis orationis mentalis</i> – Joan. de Carthg. Venetiis 1618.
381.	<i>Magni hujus seculi exempla</i> 1496 ²⁷⁷ .
382.	<i>Abhandlungen von evang. Rathen</i> Augsburg 1805 ²⁷⁸ .
383.	<i>Meditationes variae</i> – (bez tytułu i końca).
384.	<i>Pamiętki pasterskiego Afektu</i> – Józef Masi – Warszawa 1699.
385.	<i>Traktaty ascetyczne</i> – Franc. Aries ²⁷⁹ .
386.	<i>Exercitia compendiosa</i> . – (bez tytułu).
387.	<i>Miasto Święte</i> – Piotr Kwiatkowski – Lublin 1732 ²⁸⁰ .
388.	<i>Mons Calvariae</i> – Ant de Guevara Col 1607.
389.	<i>Motiva abstinenda a peccato</i> ²⁸¹ – Nicol. Lancicii – Leopoli 1746 ²⁸² .
390.	<i>Calendarium B. V. Mariae</i> – Ant de Belinghem ²⁸³ – Duacii 1633.
391.	<i>Missae fr. Praedicatorum</i> .
392.	<i>Die grosse Postille</i> – Jacobi Feuch Eppi – Köln 1578.
393.	<i>Kazania niedzielne</i> (bez początku i końca).
394.	„ „, tom 2gi Ant. Węgrzynowicz Warszawa 1714 ²⁸⁴ .

²⁷⁶ I.e. *Ambona Ducha świętego do Serca mówiącego, Bogomyslna Pustynia*. Bibliografie (Estreicher XV–XVIII, 22, 552, Sommervogel. – 1836, 3, 506, 18) notują jedynie wydanie z 1700 r.).

²⁷⁷ Wydanie niezidentyfikowane.

²⁷⁸ I.e. *Das ächte Christenthum in catechetischen Sonntagspredigten : Eine Erläuterung des berühmten Normalkatechismus K. K. Staaten. 3,4, Von den guten Werken und evangelischen Räten*.

²⁷⁹ Być może chodzi o dzieła hiszpańskiego teologa Francisco Rojas Borja y Aries.

²⁸⁰ Autorka: Maria z Agredy. Piotr Kwiatkowski był tłumaczem. Estr. XV–XVIII, t. 12, s. 74.

²⁸¹ I.e. *Motiva abstinendi a peccatis mortalibus*.

²⁸² Estr. XV–XVIII, t. 21, s. 42.

²⁸³ I.e. *Ephemeris seu kalendarium SS. Virginis genitricis Dei Mariae* aut. Antoine de Baung-hem.

²⁸⁴ Estr. XV–XVIII, t. 32, s. 308-309.

395.	<i>Kazania na uroczystość N. P. M. Jan Damascen Warszawa 1726</i> ²⁸⁵ .
396.	<i>Kazania niedzielne – Idzi od S. Józefa Kraków 1741</i> ²⁸⁶ .
397.	<i>Kazania rozmaite - Rozmaitych Kaznodziejów.</i>
398.	„ <i>niedzielne i pogrzebowe – Alex Lorencowicz – Kalisz 1671 2 tomy</i> ²⁸⁷ .
399.	<i>Adwent z Postem – Samuel Wysocki – Warszawa 1760</i> ²⁸⁸ .
400.	<i>Miscelanea oratorskie – Jan Ostrowski – Lublin 1745</i> ²⁸⁹ .
401.	<i>Kazania niedzielne – Ant. Siarkowicz – Lwów 1718</i> ²⁹⁰ .
402.	„ „ Ber. Gutowski – Warsz. 1696 ²⁹¹ .
403.	„ <i>o niepok. poczęciu – Mik. Kurdanowski – Lwów 1718</i> ²⁹² .
404.	„ <i>niedzielne – lit. got. Bez tytułu.</i>
405.	„ „ „ Szym. Starowski ²⁹³ .
406.	<i>Dzieło zbawienia – Ant. Stefanowicz – Kraków 1678</i> ²⁹⁴ .
407.	<i>Kazania niedzielne – Fab. Birkowski</i> ²⁹⁵
408.	<i>Kazania ks. Piotra Skargi – Kraków 1607</i> ²⁹⁶ .

²⁸⁵ Właściwie: *Korona z prześwietnych dostojności z cnot nieskończoney godności y łask nieprzebraney hojności Krolowey Nieba y Ziemie Najswiętszey Boga Matce Pannie Maryi uwita*. Autor: Jan Damascen Kaliński. Estr. XV-XVIII, t. 19, s. 58.

²⁸⁶ Właściwie: *Rok kaznodziejski albo kazania na niedzielę*. Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 27.

²⁸⁷ Estr. XV-XVIII, t. 21, s. 408-409.

²⁸⁸ Estr. XV-XVIII, t. 33, s. 463.

²⁸⁹ Właściwie: *Swada polska y łacińska, albo miscellanea oratorskie*. Estr. XV-XVIII, t. 23, s. 517.

²⁹⁰ Właściwie: *Miecz sprawiedliwości*. Estr. XV-XVIII, t. 28, s. 5.

²⁹¹ Estr. XV-XVIII, t. 17, s. 477.

²⁹² I.e. Kurdwanowski, który nie był autorem, lecz nakładcą. Autorem druku był nieznan z nazwiska ówczesny proboszcz kościoła tomaszewskiego, w którym wygłoszono kazanie. Zob. Estr. XV-XVIII, t. 19, s. 201.

²⁹³ Właściwie: *Arka Testamentu, zamykająca w sobie kazania niedzielne całego roku* wydana w Krakowie w 1648 r. Estr. XV-XVIII, t. 29, s. 187-188.

²⁹⁴ Estr. XV-XVIII, t. 29, s. 270.

²⁹⁵ Jedno z trzech wydań krakowskich z 1620, 1623 i 1628 r. Estr. XV-XVIII, t. 13, s. 142-143.

²⁹⁶ Estreicher nie notuje wydania z tą data. Zob. Estr. XV-XVIII, t. 142-149.

409.	<i>Kazania niedz.</i> Krasnowskiego ²⁹⁷ .
410.	<i>Comment. i[n] Marcum et Lucam</i> – Joh. Hofmeister Lovanii 1562.
411.	<i>Mariale</i> – Ber. de Busti – Argentinae 1496 ²⁹⁸ .
412.	<i>Homiliae</i> – Frid. Blanciampi – Coloniae 1530 ²⁹⁹ .
413.	<i>Regolamenta del Regio Arcispedale</i> – Firenze 1783.
414.	<i>Kazania święteczne</i> – Starowolski. (bez początku) ³⁰⁰ .
415.	<i>Leben Karls des III v Spanien</i> Leipzig 1708.
416.	<i>Epitome historiarum</i> – Joach. Vadiani.
417.	<i>Res gesta i[n] Hispania</i> – Jansoni Frisio – Colon. Agrip. 1598.
418.	<i>Ex Trogo Pompejo historia</i> – Justini – Frankfurti 1617 – 2 tomy.
419.	<i>Historiae profanae</i> – Pauli Jovii – Basiliae 1560 – 2 tomy.
420.	<i>Fax chronologica</i> – Joan. Musantii Sandomiriae 1724 ³⁰¹ .
421.	<i>Dzieje rzeczy po Rzymsk.</i> Albertrandy. Warszawa 1768 ³⁰² .
422.	<i>Historia ecclesiastica</i> – Laur. Moshenni – Helmstadii 1764 – 2 tom.
423.	<i>Historia ecles. collquis digesta</i> – Ign. de Graveson – Venetiae 1738.
424.	<i>Dzieje Królestwa polskiego</i> – Jan Albertrandy – Lwów 1846 ³⁰³ .
425.	<i>Geschichte des Reiches Gottes</i> – Jos. Wittman Linz 1830. 9 tomów.
426.	<i>Historia ecles.</i> – Xav. Gmeiner – Gracii 1803 2 tomy.

²⁹⁷ Najprawdopodobniej *Chwała świętych bożych na kazaniach całego roku* Jana Krosnowskiego (wydane dwukrotnie: w Poznaniu 1691 r. oraz w Kaliszu w 1704 r.) lub *Pochodnia słowa Bożego w kazaniach niedzielnych* wydane w Lublinie w 1689 r. Estr. XV-XVIII, t. 20, s. 289-290.

²⁹⁸ IBP 1345. ISTC ib01334000. Obecnie Ossol. XV.305. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 37, poz. 7.

²⁹⁹ Nauseae Fredericus Blancus Campani, *Tres Evangeliae veritatis homiliarium centuriae*, [Köln : Petrus Quentell], 1530. Egzemplarz BKKr, sygn. XVI. 378.

³⁰⁰ Najprawdopodobniej jedno z dwóch wydań zbioru kazań na święta całego roku pt. *Świątnicy pańskiej* z 1645 lub 1682 r.; ewentualnie *Wieniec niewiedniejący* zawierający kazania na święta maryjne. Zob. Estr. XV-XVIII, t. 29, s. 210211.

³⁰¹ Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 639.

³⁰² Autor: Philippe Macquer. Jan Albertrandi był tłumaczem. Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 17.

³⁰³ Autor: Fryderyk August Schmidt. Jan Albertrandi był tłumaczem. Estr. XIX, t. 4, s. 197.

427.	<i>Dzieje polityczne Europy</i> , tom 5ty – Ign. Chodyniecki Lwów 1819 ³⁰⁴ .
428.	<i>Sex historiae augustae</i> – Marc. Boxhorn – Lugd. Bat. 1631.
429.	<i>Memoria hist. conc. general.</i> – Joan. Baduarii – Venet. [1]689.
430.	<i>Historiae Polonae</i> – Pars I. – Joach. Pastorii – Gedani 1680 ³⁰⁵ .
431.	<i>Historia poetica</i> – Paulus gautruche – Tyrnaviae 1728.
432.	<i>Allgemeinen Geschichte der neuern Zeit</i> – Regensburg 1841 3 tomy.
433.	<i>Iuris prudentiae ecclesiasticae</i> ³⁰⁶ – Pauli Rieger Vindobonae 1771. 4 tomy.
434.	<i>Codex civilis austr.</i> ³⁰⁷ – Viennae 1781.
435.	<i>Ius ecclesiast. universum.</i> tom I. Jos. Pehem – Viennae 1791.
436.	<i>Processus judiciarius</i> – Jac. Janidlovio Bozantino. Cracoviae 1606 ³⁰⁸ .
437.	<i>Enchiridion juris eclestici.</i> – Georg Rechberg – Lincii 1809.
438.	<i>Codex civilis pro Galicia orient.</i> Viennae 1797.
439.	<i>Institutiones juris ecles.</i> – Xav. Gmeineri Gracii 1808.
440.	<i>Elementa juris pontifici</i> – Ant. Hochkirchen Brunae [1]729 ³⁰⁹ .
441.	<i>Suprema R[o]m[an]ae Pontificis auctoritas</i> ³¹⁰ And. Narolski Przemysl 1759 ³¹¹ .
442.	<i>Processus judiciaries</i> – Joan. Pelsii Coloniae 1614.
443.	<i>De judiciis</i> – Ant. Mathei.
444.	<i>Systema corporis juris</i> – Joach. Schöpfer Lipsiae 1717.

³⁰⁴ Estr. XIX, t. 1, s. 196.

³⁰⁵ Estr. XV-XVIII, t. 24, s. 113-114.

³⁰⁶ I.e. *Institutionum iurisprudentiae ecclesiasticae principia.*

³⁰⁷ I.e. *Codex civilis iudiciarius communis omnibus iudicibus constitutis in Bohemia, Moravia, Silesia, Austria superiori, ac inferiori, Stiria, Carinthia, Carniola, Goritia, Gardisca, Tergesto, Tyroli, atque Austria anteriore.*

³⁰⁸ Estr. XV-XVIII, t. 18, s. 450.

³⁰⁹ Wydanie niezidentyfikowane.

³¹⁰ I.e. *De suprema Romani Pontificis auctoritate.*

³¹¹ Estr. XV-XVIII, t. 23, s. 291.

445.	<i>Regulae juris.</i> – Stanis Lochowski – Cracoviae 1637 ³¹² .
446.	<i>Juris prudentia germanica</i> – Georg. Struvii Jenae 1768.
447.	<i>Rekolekcye</i> – Marcin Rubczyński Berdyczów 1762 ³¹³ .
448.	<i>Martyrologium romanum.</i> Romae 1723.
449.	<i>Rozmowy z prawa kanonicznego</i> – Tym. Szczurowski 1792 ³¹⁴ .
450.	<i>Ceremoniale ordinis. B.M. V. de monte Carme</i> ³¹⁵ .
451.	<i>Italienische und franz. Gram.</i> – Jos. Meidinger – Frankfurt 1803 ³¹⁶ .
452.	<i>Philothea</i> – 6 Jahrgange – Würzburg 1840.
453.	<i>Szkółka Niedzielna</i> – roczników 3. Leszno 1837 ³¹⁷ .
454.	<i>Fragmenta Eplar.</i> ³¹⁸ S. Francisci Xaverii. Calisii 1716 ³¹⁹ .
455.	<i>Institutiones pol relig</i> ³²⁰ – Stanis. Kleczowski ³²¹ – Leopoli 1758 ³²² .
456.	<i>O zyciu i pismach Voltera</i> – p. Akad. Kraków Warszawa 1781 ³²³ .
457.	<i>Kancyonał pruski</i> – gotyckim drukiem, b. dawny ³²⁴ .

³¹² Estr. XV-XVIII, t. 21, s. 371.

³¹³ I.e. *Głos pana kruszącego cedry libańskie albo rekolekcye.* Estr. XV-XVIII, t. 26, s. 436.

³¹⁴ Estr. XV-XVIII, t. 30, s. 229-230.

³¹⁵ Np. *Ceremoniale divini officii, secundum Ordinem Fratrum B. Virginis Mariae de Monte Carmeli : ad normam novi missalis & breviarii compilatum...*, Romae : apud Guilielmm Faciottum, 1616.

³¹⁶ I. e. *Praktische italienische Grammatik wodurch man diese Sprache auf eine ganz neue und sehr leichte Art in kurzer Zeit gründlich erlernen kann.*

³¹⁷ Czasopismo. Estr. XIX, t. 1, s. 262.

³¹⁸ *Epistolarum.*

³¹⁹ Autor: Jan Kuszewicz. Estr. XV-XVIII, t. 20, s. 408.

³²⁰ I.e. *politico-religiosae.*

³²¹ I.e. Kleczewski.

³²² Estr. XV-XVIII, t. 19, s. 274.

³²³ Autor: Johann Christoph von Zabuesnig. Estr. XV-XVIII, 31, 377.

³²⁴ W XVIII w. wyszedł *Kancyonał pruski* wydany przez D. Rogalliego w Królewcu w 1731 r. Jak pisze Estreicher: „Rogalli był tylko wydawcą tego Kancyonału (opartego oczywiście na starszych Kancyonałach pruskich). Wyszedł on w ciągu w. XVIII podobno w kilkudziesięciu edycjach”. Ponieważ inwentaryzujący nie odnotowuje dodatkowych informacji dotyczących wydania, należy przypuszczać, że w bibliotece sąsiadowickiej znajdował się defekt. Nie wiadomo, czy tytuł w inwentarzu „Kancyonał pruski” to tytuł rzeczywisty (np. z żywej paginy – wtedy nie chodziłoby o wspomniane wydanie z 1731 r., gdyż tam takowy nie występuje), czy też jest to tytuł sztuczny, a chodzi

458.	<i>Aurea mensis symbola</i> – Melch. Cibinensis Ungar. ³²⁵ .
459.	<i>Constitutiones Ordinis Nostris</i> – Romae 1625.
460.	<i>Panoplia exegetica</i> – Maximi Raslii. Vindel 1740.
461.	<i>Theologia Dogm. Moralia</i> – tom 1szy Daniela Concineae – Bononiae 1769.
462.	<i>Vita S. Guntheri</i> , Bernard. Brunae 1762.
463.	<i>Żywot s. Kajetana</i> . – Anioł Ostroróg karm. Kraków 1719 ³²⁶ .
464.	<i>Geschichte und Schriften der Apostel Jesu</i> , Zürich 1775.
465.	<i>Kazanie w czasie koronacyi N.M.P. Sokalskiej</i> – 1724 ³²⁷ .
466.	<i>Considerationes in Psal. Cant.</i> – Jacobi Radlinski – Lublini 1734 ³²⁸ .
467.	<i>Epistolae</i> Ant. Mureti – Col. Agrip. 1580.
468.	<i>Józef we śnie</i> – Jan Heume – Kraków 1801 ³²⁹ .
469.	<i>O powrocie Jezuitów – z francuzkiego</i> – Warszawa 1805 – 2 tom ³³⁰ .
470.	<i>Osobliwości Włoch</i> – bez tytułu ³³¹ .
471.	<i>O władzy duchownej</i> – Warszawa 1820 ³³² .

np. o jedno z wydań kancjonału toruńskiego z XVI w. – wtedy zasadna byłaby uwaga inwentaryzującego „b. dawny”, która z pewnością nie byłaby zastosowana przy wydaniach XVIII-wiecznych. Zob. EBBE online s.v. *Cantional*, *Kancyonał* itp.

³²⁵ Prawdopodobnie fragment *Symbola Aureae Mensae* aut. M. Maiera (Frankfurt, 1617), gdzie włączono jako rozdz. 11 alchemiczna parafrazę mszy św. aut. Melchiora Cibinensis (z przydomkiem Ungarus) *Processus sub forma missae*.

³²⁶ I.e. *Ogród liliowy y cedrowy ... albo żywot S. Kajetana*. Estr. XV-XVIII, t. 23, s. 506.

³²⁷ W tym roku o tejmatyce wyszło w Zamościu *Wieczność nieustającej pamiątki w koronach złotych nayprzecudniejszego obrazu Najswiętszej Maryi Panny przy solenney jego od wieków požądanej koronacyi w Sokalskiej bazylicy Ignacego Orłowskiego*. Zob. Estr. XV-XVIII, t. 23, s. 428-429.

³²⁸ Właściwie: *Sepultura viventium in sepulchro Christi seu considerationes in Psalmos*. Estr. XV-XVIII, t. 26, s. 35.

³²⁹ Estr. XIX, t. 2, s. 126.

³³⁰ Autor: Adam Łabęcki. Estr. XV-XVIII, t. 3, s. 1.

³³¹ Najprawdopodobniej *Cuda i osobliwości natury i sztuki w różnych znajdujące się kraiach : z naynowszych i nacyjekawszych podróży do wszystkich części świata* zebrane Ambrożego Grabowskiego, gdzie w tomie 1. występuje tytuł nagłówkowy na s. 1.: „Osobliwości Włoch”. Wydania: Kraków 1811, Berdyczów 1819, Kraków 1811. Estr. XIX, t. 2, s. 71.

³³² Autor: Wojciech Skarszewski. Estr. XIX, t. 4, s. 255.

472.	<i>Dobry pasterz</i> – Łowicz 1780 ³³³ .
473.	<i>Memoranda regni Poloniae</i> – Manuskrypt.
474.	<i>Memoria artificialis</i> – Coloniae 1617.
475.	<i>Sulpitii Severi historiae sacrae</i> – Col. Agrip. 1573.
476.	<i>Atlas in 26 Karten</i> – Nürnberg.
477.	<i>Com[m]entaria in omnes libros S. Scripturae Corneli a Lapide</i> – 9 tomów ³³⁴ .
478.	<i>Opera S. Bernardi Parisiis</i> 1602.
479.	<i>Epitome oper: S. Augustini</i> ³³⁵ .
480.	<i>Explanationes S. Ambrosii</i> (bez tytułu i końca).
481.	<i>Tertulianus praedicans</i> – Mich. Viviem – Pat: 1747 ³³⁶ .
482.	<i>Opera Basilii Magni</i> . Basileae 1552.
483.	<i>Opera S. Joannis Chrysostomi</i> – ultimus tomus Basileae 1530 ³³⁷ .
484.	<i>Bibliotheca patrum Auct.</i> – Parisiis 1610 ³³⁸ .
487 [!].	<i>Conciones Evangeliorum</i> – Corn. Mussi ³³⁹ .
488.	<i>Homiliae in E[van]g[e]lia</i> – Corn. Janson – Col. 1570 ³⁴⁰ .
489.	<i>Tesaurus laudum B.V.M.</i> – Abrah. Bsovi Venet 1597 ³⁴¹ .
490.	<i>Promptuarium catholicum</i> . Tom. Stapleton Col. Agrip. CIOIOXCIII – 2 tomy ³⁴²

³³³ Estr. XV-XVIII, t. 24, s. 108.

³³⁴ Tytuł najprawdopodobniej sztuczny. Być może wydanie z 1693-1703.

³³⁵ Wydanie niezidentyfikowane, tytuł wyszedł w roku 1537, 1542, 1555

³³⁶ I.e. *Patavii*.

³³⁷ I.e. *Ultimus tomus operum divi Ioannis Chrysostomi...*, Basileae: Ex officina Frobeniana, 1530. Egzemplarz BKKr, sygn. XVI.144. Na oprawie superekslibris Piotra Kmity z herbem Szreniawa.

³³⁸ I.e. jeden z tomów dzieła *Bibliotheca veterum patrum et auctorum ecclesiasticorum ... / per Margarinum De La Bigne*.

³³⁹ Wydanie kolońskie z 1603 r. Ossol. XVII-13.102. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 49, poz. 48.

³⁴⁰ Ossol. XVI.O.8901. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 46, poz. 39.

³⁴¹ Bibliografie notują weneckie wydanie *Thesaurusa* Abrahama Bzowskiego jedynie z 1598 r. Być może jest pomyłka inwentaryzującego.

³⁴² Ossol. XVI.O.9585. Posiadali też wydanie z roku 1594: Ossol. XVI.O.9397-8, XVI.O.9425.

507.	<i>Conceptuum aparatus</i> – Franc. Garau – Ingolstadi ³⁵² .
508.	<i>Hortulus Reginae</i> – Meffreti – Venet. 1612.
509.	<i>Locorum com[m]unium summa</i> – Phil. Diei – Venet. 1595 ³⁵³ .
510.	<i>Homiliae Vener. Bedae Presbyterii</i> Col 1535 ³⁵⁴ .
511.	<i>Conciones Dominicales</i> – Samuelis Loyaerts – Col. Agp. 1691.
212 [!].	<i>Sermones de Sanctis</i> – Rud. Clitii ³⁵⁵ – Col. 1626.
513.	<i>Paslilia</i> ³⁵⁶ – Gasp. Hochfedor – bez początku i końca ³⁵⁷ .
514.	<i>Flosculi S. Scrip: et conc.</i> – (bez tytułu).
515.	<i>Homiliae in Ep[isto]las et E[van]g[e]liae</i> – Rud. Ardentis – Col. 1604.
516.	<i>Sermones quadrag:</i> – Guil. Pepin Venet : 1591 ³⁵⁸ .
517.	<i>Sermones morales</i> – Joan. Guinlini ³⁵⁹ – Col. 1608.
518.	<i>Homiliae annuae</i> – Haymonis Ep[isco]pi – Col: 1539 – 2 tomy ³⁶⁰ .
519.	<i>Conciones D[omi]ni[ca]les et fest:</i> – Pil. Busei – Col : Agrip. 1573 – 2 tom.
520.	<i>Ennarationes in E[van]g[e]lia</i> – Fran. Polygrani – Col: 1560 2 tomy ³⁶¹ .
521.	<i>Homiliae de Sanctis</i> – Henr. Helmesi – Paris 1553.
522.	<i>Conciones super Ps. poenit:</i> – (bez początku).
523.	<i>Commentationes in Adventum</i> – Fried. Bartscii Cracoviae 1585 ³⁶² .

³⁵² Być może wydanie z 1731 lub 1732. Bibliografie nie notują wcześniejszej edycji tego tytułu; Sommervogel w ogólnie go nie odnotowuje.

³⁵³ I.e. *Summa praedecantium, ex omnibus locis communibus locupletib.*

³⁵⁴ Ossol. XVI.O.9488. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 37, poz. 6.

³⁵⁵ I.e. *Clutii*.

³⁵⁶ I.e. *Postilla*.

³⁵⁷ Być może: Guillelmus Parisiensis, *Postilla super epistolas et evangelia*, Nuremberg : Caspar Hochfeder, 25 III 1496. IBP 2659. ISTC ig00700000.

³⁵⁸ Ossol. XVI.O.9021. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 50, poz. 54.

³⁵⁹ I.e. *Quintini*.

³⁶⁰ *Pars hiberna*: Ossol. XVI.O.8317. *Pars aestivalis*: XVI.O.9589 (wydana w 1540). Zob. *Knyhozbirnya*, s. 44, poz. 30; s. 44, poz. 31.

³⁶¹ Ossol. XVI.O.8874/1; XVI.O.9033. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 51, poz. 60; s. 52, poz. 61.

³⁶² Estreicher notuje jedynie wydanie z 1607 r. pod tytułem: *In Evangelia adventus et quae*

524.	<i>Conciones variae</i> – Joan Osorii – Venet 1595 – 2 tomy.
525.	<i>Sermones aurei</i> – Gab. Barleti – Ven. 1585.
526.	<i>Sermones de Sanctis</i> – Rud[olph]i Clautii ³⁶³ – Col 1612.
527.	<i>Sermones dominicales</i> – (bez początku i końca).
528.	<i>Sermones quadrages:</i> – Didaci de la Vega – Col 1608 ³⁶⁴ .
529.	<i>Ennarationes E[van]g[e]l[li]orum</i> – Henr Luytenii – Antverpiae 1565 ³⁶⁵ .
530.	<i>Diurnale concionator</i> – Rud. a Tosignano – Col. 1530 ³⁶⁶ .
531.	<i>Dictionarium concionat</i> „ „
532.	<i>Sermones feriales</i> – Venet 1516.
533.	<i>Aureum Diurnale</i> – Barth a Breitenberg – Col. Agrip. 1620 ³⁶⁷ .
534.	<i>Concordia Evangeliorum</i> – Joan. Buisonei [?] (bez tytułu).
535.	<i>Homiliae domin.</i> – Joan. Hofmeister – Ingolst. 1549 ³⁶⁸ .
536.	„ <i>in mysterio Dom[ini]</i> – Thom. Beauxamis – Antverpiae 1573 ³⁶⁹ .
537.	<i>Homiliae in G[e]n[esi]m:</i> – Petri Camusii – Parisiis 1616.
538.	<i>Compendium in dominicas</i> – Fried. Blanciampii – Coloniae 1566.
539.	<i>Conc: vesp: quadr:</i> – Did. de la Vega – Col. 1610 2 tomy.
540.	<i>Conciones variae</i> – Ant. Dulken: Col. 1613 – 2 tomy.
541.	<i>Homiliae dom:</i> Joan Royardii Ant. 1538 – 2 tomy ³⁷⁰ .

sequntur dominicarum commentationes. Estr. XV-XVIII, t. 2, s. 396.

³⁶³ I.e. Clutii.

³⁶⁴ Por. LNNBU, sygn. CT-101303/2. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 56, poz. 79.

³⁶⁵ Ossol. XVI.O.9212-14. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 48, poz. 45; s. 47, poz. 44.

³⁶⁶ Błędna data – autor, Pietro Ridolfi, żył w l. 1536-1601. Nieznane jest także wydanie pod tytułem *Diurnale concionatorum*; notowane przez bibliografie *Dictionarium concionatorum* (zob. poz. 531) wyszło kilkakrotnie na przełomie XVI/XVII w.

³⁶⁷ LNNBU, sygn. CT-101595. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 52, poz. 63.

³⁶⁸ Ossol. XVI.O.9253. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 45, poz. 33.

³⁶⁹ Ossol. XVI.O.9348. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 37, poz. 5.

³⁷⁰ Ossol. XVI.O.8325-6. Zob. też Ossol. XVI.O.9423: Royaert, Jan: *Homiliae in Euangelia Dominicalia iuxta literam*, Antverpiae : in aedibus Ioannis Steelsii, 1550. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 53,

542.	<i>Concionum</i> ³⁷¹ <i>apparatus</i> – Fran: Labata – Col. 1615.
543.	<i>Homiliae de Sanctis</i> – Joan. de Chartay: Col: Agrip 1615 – 2 tom.
544.	<i>Concion: ab Adven: usq ad Pascha</i> – Alphonsi Avilae – Antverp 1610.
545.	<i>Conciones de morte</i> – Mas. Sandaei – Moguntiae 1624.
546.	<i>Aurea rosa</i> – Silv de Prierio – Venet: 1549 ³⁷² .
547.	<i>Sermones dominicales</i> – Pomerii ³⁷³ .
548.	„ <i>ab Adv: usq. ad Resurrect:</i> - Jon Ozorii Venet: 1596 ³⁷⁴ .
549.	<i>Homiliae totius anni</i> – bez tytułu.
550.	<i>Conciones quadrages:</i> – Ant. Kerbeckii – Romae 1577 ³⁷⁵ .
551.	<i>Promptuarium morale</i> – Thom. Stapletonii Col. Agrip. 1588.
552.	<i>Homiliae variae</i> – bez tytułu.
553.	<i>Sermones spirituales</i> – Jac. de Grafiis – Venet: 1596 ³⁷⁶ .
554.	<i>Ennarat: Ev[an]g[e]lio:</i> – Hier. de Marnef – Parisiis 1574.
555.	<i>Fascilulus moralitatis</i> – Joan: And: Koppenstein – Col: Agrip 1615.
556.	<i>Homiliae domini</i> (– bez tytułu).
557.	„ <i>quadragesim:</i> – Pet. Camusii – Col 1621.
558.	<i>Exilium generis humani</i> – Nicol: Orani – Montil ³⁷⁷ : 1613.

poz. 56; s. 53-54, poz. 68.

³⁷¹ I.e. *Concionatorum*.

³⁷² I.e. 1569. Ossol. XVI.Qu.11577. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 48, poz. 46.

³⁷³ Chodzi o wydanie kazań Pelbartusa de Themeswar. Być może było to wydanie z 1516 r. bez wyrażonego na karcie tytułowej adresu wydawniczego i daty wydania.

³⁷⁴ Ossol. XVI.Qu.11607 (t. 5 wydany w 1595 r.: *Tomus quintus concionum a Dominica prima Adventus, usque ad Pascha Resurrectionis, cum omnibus ferijs quadragesimalibus*); z kolekcji sąsiadowickiej w Ossolineum znajduje się także tom 1 oraz 2 kazań Osoriusa wydany w Wenecji w 1596 r. pt. *Tomus primus[secundus] concionum*, zob. Ossol. XVI.O.9162. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 49-50, poz. 52.

³⁷⁵ Wydanie niezidentyfikowane.

³⁷⁶ Ossol. XVI.Qu.11583. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 43, poz. 27.

³⁷⁷ I.e. *Monitb.* = Montibus, i.e. Monachium.

559.	<i>Conciones de tempore.</i> – Lud: Granatensis – Antverp 1584 ³⁷⁸ .
560.	<i>Homiliae in Ep[isto]l[a]s et E[van]g[e]lia.</i> – Rud. Ardentis – Antverp: 1570 ³⁷⁹ .
561.	<i>Homiliae domin.</i> – Ratisbonae 1546.
562.	<i>Conciones ad diversos hominum status</i> Henr: Culens Antverp: 1620.
563.	<i>Varia Antidota</i> – Pauli Vvan – Moguntiae 1615.
564.	<i>Concione[s] dom: et fest:</i> - Mat. Fabii – Colon Agrip. 1642 – 2 tom.
565.	<i>Conc: dom:</i> Philippi a S. Jacobo – Norimbergae 1726.
566.	<i>Sermones Discipuli de tempore et Sanctis</i> Moguntiae 1612.
567.	<i>Sermones d[e] laudibus Sanctorum</i> Rob. de Lizio ³⁸⁰ .
568.	<i>Tractatus evangelici.</i> – Hier de la Nura ³⁸¹ Col: Agrip 1617.
569.	<i>Annus apostolicus</i> – Zach. Laselve – Col 1748.
570.	<i>Dicenda concionatoria</i> – Angeli Ostrorog – Leop. 1721 ³⁸² .
571.	<i>Galea salutis</i> – Liborii Schemlinck – Vind 1721.
572.	<i>Triplices in dominicas conc:</i> – Seb. Penzingeri – Nirenbergae [!] 1726.
573.	<i>Conceptus Theologici</i> – Pet. Bessaei – Agrip: 1630.
574.	<i>Missale Carmelit: circa Annorum 1564.</i>
575.	<i>Quincuplex psalterium</i> – Frankfortii [!] 1508 ³⁸³ .

³⁷⁸ Ossol. XVI.O.9400. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 47, poz. 43.

³⁷⁹ Ossol. XVI.O.9004. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 52-53, poz. 64.

³⁸⁰ I.e. Caracciolus. Ossol. XV.143. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 39, poz. 14.

³⁸¹ I.e. Nuza = Jerónimo Bautista de Lanuza.

³⁸² Wydanie nieznanne Estreicherowi, który odnotowuje edycję z 1723 i 1728 r. Być może pomyłka inwentaryzującego *per analogiam* do poz. 571. Zob. Estr. XV-XVIII, t. 23, s. 505-506.

³⁸³ W BBKr znajduje się *Quincuplex Psalterium* wydany w Paryżu w drukarni H. Estienne w 1509 (sygn. XVI.376), który jest współoprawny z dziełem autorstwa Konrada Wimpina *Epithoma problematum et opinionum primi Sententiarum* z 1508 (sygn. XVI.377 adl.). To ostatnie nie posiada wymienionego w druku miejsca wydania, lecz w kolofonie pojawia się zwrot: „Repetitum est hoc epitomum in ... fracofordino gymnasio...”, co wyjaśniałoby, skąd katalogujący wziął owo „Franko-fortii” pojawiające się w inwentarzu.

576.	<i>Sententiarum textus</i> – Pet: Lombardi – Parisiis 1516 ³⁸⁴ .
577.	<i>Trinum perfectum a Mich. O. S. Aug</i> – Augsb. 1722 – 3 tomy.
578.	<i>Sermones dominicales</i> – Dion. Carthusiani Col: Agrip 1537.
579.	„ „ <i>et festivi</i> – lit. got. / bez tytułu.
580.	<i>Biblia immaculata</i> – Viti Schefer – Prag: 1711 ³⁸⁵ .
581.	<i>Sum[m]a confes:</i> - Joan. de Friburgo. – 1517 ³⁸⁶ .
582.	<i>Sermones domin. et fest.</i> Joan: Feri Moguntiae 1559 – 3 tomy ³⁸⁷ .
583.	<i>Teatrum humanae historiae</i> – Teod: Zwinger – A. CIOICLXXI.
584.	<i>Florilegii magni</i> – Lugduni 1548.
585.	<i>Theologia moralis</i> – Mart. Bonacinae Lugduni 1629.
586.	<i>Homiliae dom:</i> - Laur. Lurii ³⁸⁸ Col Agrip: 1576.
587.	<i>Conciones fest:</i> – (bez tytułu i końca).
588.	<i>Homiliae de tempore</i> – Nausea Friedr. Moguntiae 1538.
589.	<i>Rationale divinorum officiorum</i> Lugd. 1570 ³⁸⁹ .
590.	<i>Sermones de Balissimo</i> ³⁹⁰ – Bernd. de Bustis Brixiae 1598 ³⁹¹ .
591.	<i>Missale pro itinerantibus</i> – lit: got: Cracoviae 1545 ³⁹² .

³⁸⁴ Por. BKKr, sygn. XVI.361 – wydane w Kolonii w oficynie L. Hornkena w 1516 r., które posiada proveniencję sąsiadowicką (co ciekawe, zostało zakupione przez klasztor w Krakowie).

³⁸⁵ W BKKr znajduje się t. 1, bez sygn.

³⁸⁶ Ioannes de Friburgo, *Summa confessorum*, Lyon: Jac. Saccon pro I. Koberger, 1518. Egzemplar BKKr, sygn. XVI. 331. Współoprawne z Thomas de Vio Caietanus, *Liber Psalmorum ad verbum ex Hebraeo versorum... enarratus*, [Paris]: J. Badius; J. Petit; J. de Roigny, 1532. Egzemplar BKKr, sygn. XVI. 332 adl.

³⁸⁷ Ferus Ioannes, *Postillae sive concionum pars secunda*, Köln: A. Birckmann - Erben, 1559. Egzemplar BKKr, sygn. XVI.529; toż, sygn. XVI.519, współoprawne z *Canones Apostolorum*, Mainz: J. Schoeffler, 1525, sygn. XVI.520.

³⁸⁸ I.e. Surii.

³⁸⁹ I.e. 1510, wyd.: Lyon, J. Sacon, 1510. Egzemplar BKKr, sygn. XVI. 354.

³⁹⁰ I.e. *Beatissimo*.

³⁹¹ Bernardinus de Bustis, *Mariale seu sermones de Beatissima Virgine Maria*, t. 3, Brixiae: P.Marchettus, 1588. Egzemplar BKKr, sygn. XVI. 813.

³⁹² Ossol. XVI.Qu.2884. Zob. *Knyhozbirnya*, s. 48, poz. 47.

592.	„ <i>Romanorum</i> – lit: got: Venet: 1580.
593.	<i>Sum[m]a casuum conscientiae</i> – Thom. Sanchez Colon. Agrip 1614.
594.	<i>Arbor opiniorum moralium</i> – Bononiae 1693 ³⁹³ .
595.	<i>Missale Carmelit</i> : 1611.
596.	<i>Kazania święteczne</i> – Narolski – (bez tytułu i końca) ³⁹⁴ .
597.	<i>Edicta pro Galicya et Lod</i> : Leopoli 1784 ³⁹⁵ .
598.	<i>Sermones Anni</i> – Jodoci Clichtov. – (bez tytułu).
599.	<i>Historia monasteri Miechoviae</i> – Samuel Nakielski – Cracoviae [1]634 ³⁹⁶ .
600.	<i>Sermones Domn</i> : – Nicol. de Błonie ³⁹⁷ .
601.	<i>Postile Joanis [!] Feri</i> – Mogunt. 1558 – 2 tomy.
602.	<i>Sermones de Sanctis</i> – (bez tytułu).
603.	<i>Elogia de B.V:M</i> : Ant. de Escobor – Lugd. 1669.
604.	<i>Loci communes</i> – conradii Kling – Colon: 1565.
605.	<i>Conc. dominical</i> : – Stan. Makowski – Cracoviae 1668 ³⁹⁸ .
606.	<i>Vocabularius</i> – lit: got: – Argentinae 1499 ³⁹⁹ .
607.	<i>Sylabus Marianus</i> – Ant. Węgrzynowicz – Leop. 1714 ⁴⁰⁰ .

³⁹³ W BKKr, t. 2, brak sygn.

³⁹⁴ Dzieło niezidentyfikowane.

³⁹⁵ I.e. *Continuatio edictorum*. Estr. XV-XVIII, t. 16, s. 17.

³⁹⁶ Estr. XV-XVIII, t. 23, s. 25-27.

³⁹⁷ Prawdopodobnie chodzi o *Sermones de tempore et de sanctis, sive Viridarius*, Strasburg : [Typographus Jordani de Quedlinburg (Georg Husner)], 1494-95. IBP 3933. ISTC in00091000. Wydanie posiadało stronę tytułową z wyszczególnieniem, że są to kazania „de tempore et de sanctis”, lecz w egzemplarzu sąsiedowskim najprawdopodobniej jej zabrakło, a spisujący bibliotekę posłużył się informacjami z żywej paginy, gdzie czytamy na samym początku: „Dominica prima adventus”.

³⁹⁸ Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 59.

³⁹⁹ Być może chodzi o Alexandra de Villa Dei *Doctrinale*, które ze względu na zawartość mogłyby zostać przez inwentaryzującego mianem *Vocabularius*, a w egzemplarzu sąsiedowskim np. brak było karty tytułowej. Zob. IBP 5773 (Ps I), 5774 (Ps II). ISTC ia00452600. Najbardziej popularny w II połowie XV w. słownik autorstwa Johanna Reuchlina nie posiada wydania z 1499 r.

⁴⁰⁰ Estreicher nie notuje. Por. wydanie z 1717 r.: Estr. XV-XVIII, t. 32, s. 311.

608.	<i>Conc panegyrica</i> – Leopoli 1766 ⁴⁰¹ .
609.	<i>Ars cabalistica</i> – Joan. Pistorii – Basileae.
610.	<i>Biblia luterska</i> – Brzeg szlązki 1768 ⁴⁰² .
611.	<i>Com[m]entaria in psalmos</i> – Mich Aygnanus Carm: Parisiis 1626.
612.	<i>Repertorium morale</i> – Pet. Berchorii – Venetiae 1589 – 2 tom.
613.	<i>Conciones festiv:</i> – (bez tytułu i roku).
614.	<i>De Sacramento et in praec: decal.</i> – Thomae Sanchez – Granadae 1621 ⁴⁰³ .
615.	<i>Plyanthea Sacra</i> – Andr. Spener – Vind. 1738 – 5 tomów.
616.	<i>Paradisus Carm. decoris</i> – Marcus de Cassanate – Lugduni 1639.
617.	<i>Defensio S. S. Trinitatis</i> – Bern: Paxelli Cracoviae 1616 ⁴⁰⁴ .
618.	<i>Biblia sacra</i> lit: got: (bez tytułu).
619.	„ „ <i>editionis vulgatae</i> „
620.	„ „ <i>idiomo gallico</i> Lyon. 1582.
621.	„ polska z rycinami – lit. got: ⁴⁰⁵
622.	„ <i>veteris testamenti</i> – (bez tytułu).
623.	<i>Computa hujus conventus ab anno 1660-1780.</i> 3 księgi ⁴⁰⁶ .
624.	<i>Canones conc: prov. Coloniensis</i> – Coloniae 1536 ⁴⁰⁷ .

⁴⁰¹ Estreicher nie notuje żadnego dzieła pod podobnym tytułem w 1766 r. Być może tytuł w inwentarzu został nadany sztucznie.

⁴⁰² Estr. XV-XVIII, t. 13, s. 21-22.

⁴⁰³ Wydanie niezidentyfikowane. W 1621 r. wyszło w Lyonie trzytomowe wydanie *De sancto matrimonii sacramento* oraz osobne *Opus morale in praecepta decalogi* w dwóch woluminach.

⁴⁰⁴ Estr. XV-XVIII, t. 24, s. 170-171. Egzemplarz w BKKr, t. 1, bez sygn.

⁴⁰⁵ Ilustracje do polskich wydań Biblii wprowadzili różnowiercy, po raz pierwszy do Biblii Brzeskiej (w części ze Starym Testamencie) wydanej w 1563 r. i drukowanej gotykiem.

⁴⁰⁶ Rękopis.

⁴⁰⁷ *Canones Concilii Provincialis Coloniensis*, Koln 1538. Egzemplarz BKKr, sygn. XVI.683; współprawne z *Formula ad quam visitatio intra Dioecesim Coloniensem exigitur*, Koln 1537, sygn. XVI.684 adl.

625.	<i>Curendae et literae cursoriae Diocoēs. Przemysł</i> ⁴⁰⁸ .
626.	<i>Epitome sanctorum ad conc. 1603.</i>
627.	<i>Biblia Sw.</i> wydanie Leopolicy – bez końca ⁴⁰⁹ .
628.	<i>Concordantia Bibliorum</i> – Lugd. 1615.
629.	<i>Bibliotheca theologica</i> – Romae 1668.
630.	<i>Historiae E[cclesia]stices Eusebii Caesar:</i> Nürnberg 1523 ⁴¹⁰ .
631.	<i>Expositio in E[van]g[e]lia</i> – Bedae presbyt: Parisiis 1521.
632.	<i>Cursus Theolog: moralis</i> – Franc. a Jesu Maria, Carm: Venet 1722.
633.	<i>Concion totius anni</i> – Math. Fabri Col: 1631.
634.	<i>Arbor opinionum moral:</i> – Casiani, Carm. Ferrariae 1705.
635.	Rozmaite kazania, rozmaitych autorów.
636.	<i>Bibliotheca Can. jur. moralis</i> – Lucii Ferraris Romae 1759 – 2 tomy.
637.	<i>Kazania niedziel:</i> – Raym. Czaszynski – Warszawa 1745 ⁴¹¹ .
638.	<i>Ennarationes in 4 maj. Proph:</i> – Dion. Carthusiani – Col: 1543.
639.	<i>Concordantiae Bibliorum</i> – Venet: 1741.
640.	„ <i>majores</i> Basileae 1543.
641.	<i>Liber confraternitatis B.M.V. Sasiadovicensis ab anno 1643</i> ⁴¹² .

⁴⁰⁸ Najprawdopodobniej rękopis.

⁴⁰⁹ Wydania Biblii Leopolicy: [1] Kraków: Dziedzice Marka Szarfenerga, 1561; [2] Kraków: Mikołaj Szarfenger, 1575. [3] toż, 1577. Zob. też rozdział *Biblia Leopolicy i jej przedruki (od 1561 r.)* w: R. Pietkiewicz, *Biblia Polonorum. Historia Biblii w języku polskim*, t. 1: *Od początku do 1638 roku*, Poznań 2016, s. 360-382.

⁴¹⁰ Najprawdopodobniej wydanie bazylejskie z 1523 r., egzemplarz BKKr, sygn. XVI.493 z supereklibrisem Piotra Kmity.

⁴¹¹ Estr. XV-XVIII, t. 14, s. 551.

⁴¹² Rękopis. Chodzi o Bractwo Matki Boskiej Szkaplerznej, uznawane za najstarsze bractwo w Sąsiadowicach, o którym dotychczas było jedynie wiadomo, że zostało powtórnie erygowane za pozwoleniem Stolicy Apostolskiej 12 VIII 1669 r. Rękopis zapisany w inwentarzu sugerowałby, że powstało ono w 1643 r. Zob. A. Franczyk-Cegła, *Zarys dziejów klasztoru...*, s. 90.

642.	<i>Commentarii de anima</i> – Teof. Zymar. ⁴¹³
643.	<i>Sermones de Sanctis</i> lit. got. (bez tytułu).
644.	<i>Postillae Joannis Ferri</i> – Col. Agrip: 1559.
645.	<i>Sermones de tempore</i> . lit. got. Argent: 1489 ⁴¹⁴ .
646.	<i>Homiliarius Doctorum</i> „, Basileae 1513 ⁴¹⁵ .
647.	<i>Conciones festiv:</i> – Stanis. Makowski – Crac. 1666 ⁴¹⁶ .
648.	<i>Lombardica historia</i> – lit. got Argentinae 1502 ⁴¹⁷ .
649.	<i>Ozdoba Karmelu</i> – Kraków 1747 – 5 tomów – 2 exempl. ⁴¹⁸
650.	<i>Cyrkularze dawniejsze świeckie i konsyst.</i> Manuskrypt.
651.	<i>Biblia s. z przypiskami</i> – Warszawa 1821 ⁴¹⁹ .
652.	<i>Biblia s.</i> nakładem Jabłonowskiego Lwów 1840 ⁴²⁰ .
653.	<i>Skargi kazania</i> – wydanie Bobrowicza – Lipsk 1843.
654.	<i>Wielki Tydzień</i> – Jakob Falkowski – Wilno 1829 ⁴²¹ .
655.	<i>Zgodność i równość Kościoła</i> – Skarzynski – Warszawa 1831 – 2 tomy ⁴²² .
656.	<i>Przewodnik młodzieży</i> – Kaz. Gobinet – Warszawa 1829 – 2 tomy ⁴²³ .

⁴¹³ *Theophili Zymarae, Marci Antonii F. in libros tres Aristotelis De anima commentarii* wydane w Wenecji w 1584.

⁴¹⁴ I. e. 1498. Chodzi o dzieło: Nicolaus de Błonie, *Sermones de tempore et de sanctis sive Viridarius*, Strassburg: Typographus Jordani, i.e. Georg Husner, 23 VIII 1498. IBP 3934. ISTCin00092000. Egzemplarz BKKr, sygn. XV.126, na verso karty tytułowej wpis proveniencyjny: „Hic liber est Conventus S. Annae Ord. Carmelitarum in Russia a nemine tollatur sub excommunicatione lata a Clemente VII pro Carmelitis”.

⁴¹⁵ BKKr, sygn. XVI.360.

⁴¹⁶ Estr. XV-XVIII, t. 22, s. 59.

⁴¹⁷ Iacobus de Voragine, *Lombardica historia que a plerisq[ue] Aurea legenda sanctor[um] appellatur*, Strassbourg 1502. Egzemplarz BKKr, sygn. XVI.366.

⁴¹⁸ Estr. XV-XVIII, t. 16, s. 217.

⁴¹⁹ Estr. XIX, t. 5, s. 174.

⁴²⁰ Estr. XIX, t. 5, s. 175.

⁴²¹ Estr. XIX, t. 1, s. 485.

⁴²² Dzieło niezidentyfikowane.

⁴²³ Estr. XIX, t. 2, s. 47.

657.	<i>Obrona Christianizmu</i> Dion ⁴²⁴ Fraysinus „ 1828 – 4 tomy ⁴²⁵ .
658.	<i>Material kaznodziejski</i> – Filip Golański – Wilno 1813 ⁴²⁶ .
659.	<i>Nauka religii</i> – J. Kanty Chodani – Wilno 1823 ⁴²⁷ .
660.	<i>Institutione[s] Theologiae dogmaticae</i> – Greg. Ziegler – Viennae 1821 – 3 tomy.
661.	<i>Heinrich Suso's Schriften</i> – J. Görres – Regensburg 1837.
662.	<i>O cechach prawdziwej pobożności</i> – Warszawa 1830 ⁴²⁸ .
663.	<i>Bildung des Geistlichen</i> – Conr. Tanner – Einsiedeln [1]835.
664.	<i>Leben der Mönche und Einsiedler</i> - von einem Geistlichen – Augsburg 1834.
665.	<i>Kostbarkeiten für die Ewigkeit</i> – Augs. 1834.
666.	<i>Dobry wiesniak</i> – Stan. Snarski – Wilno 1836 ⁴²⁹ .
667.	<i>Książdz pleban przez Tegoż</i> „, 1835 ⁴³⁰ .
668.	<i>Dowody o bytności Boga</i> – ks. Fenelon – Warszawa 1805 – 2 tomy ⁴³¹ .
669.	<i>Teologia pastoralna</i> – ks. Raczyński – Łowicz 1809 ⁴³² .
670.	<i>Historia Jakobinizmu</i> – ks. Baruel – Berdyczów 1812 – 4 t. ⁴³³
671.	<i>Uebung der Vollkommenheit</i> Alph. Rodriguez – Wien 1836 – 6 tomów.
672.	<i>Pastoral-Anweisung</i> – Andr. Reichenerger – Wien 1823 – 2 tomy.
673.	<i>Homilie na Niedziele i Święta</i> Andrzej Mikiewicz Lwów [1]840 ⁴³⁴ .

⁴²⁴ I.e. *Dyionizy*.

⁴²⁵ Estr. XIX, t. 1, s. 515.

⁴²⁶ Estr. XIX, t. 2, s. 53.

⁴²⁷ Estr. XIX, t. 1, s. 195.

⁴²⁸ Estr. XIX, t. 2, s. 87.

⁴²⁹ Autor : Philippe-Irénée Boistel d'Exauvillez. Stanisław Snarski był tłumaczem. Estr. XIX, t. 1, s. 479.

⁴³⁰ Autor : Philippe-Irénée Boistel d'Exauvillez. Stanisław Snarski był tłumaczem. Estr. XIX, t. 1, s. 479.

⁴³¹ Estr. XIX, t. 1, s. 491.

⁴³² Estr. XIX, t. 4, s. 499.

⁴³³ Estr. XIX, t. 1, s. 69.

⁴³⁴ Estr. XIX, t. 3, s. 130.

674.	<i>Teolog. Zeitschrift</i> Jos. Pletz – Wien 1834.
675.	<i>Leo X, Leben und Regierung</i> – Henri Henke Wien 1818 3 tomy.
676.	<i>Gregor's der VII. Zeitalter</i> – Joh. Vogt – Wien 1819.
677.	<i>Florentinische Geschichtes</i> – Nicol. Machiavelli – Wien 1827.
678.	<i>Pfarr und Decanatamt</i> – Peter Baldauf – Grätz 1836 – 6 tom.
679.	<i>Kazania nied. i święt.</i> : Filipeckiego 1784 – 4 tom – (duplicat) ⁴³⁵ .
680.	<i>Glos synogarlicy – Medytacye pobożne</i> – Lwów 1759 ⁴³⁶ .
681.	<i>Obraz zycia roznych narodów z francuzk.</i> Kraków 1804 – 2 tomy ⁴³⁷ .
682.	<i>Diabel w swojej postaci</i> – Jan Bohomolec Warszawa 1773 2 tomy ⁴³⁸ .
683.	<i>Gustafs III Tod dramatisch darstellt</i> – Leipzig 1797 – 2 tomy.
684.	<i>Allgem. Weltgeschichte</i> – J. B. Schütz – Wien 1811 – 8 tom.
685.	<i>Auszug der englischengeschichte</i> – J. Lingard – Wien 1831 – 2 tomy.
686.	<i>Der ewige Dom.</i> – And. Schumacher – Wien 1834.
687.	<i>Sagen der Vorzeit</i> Leipzig 1840 – 2 tomy.
688.	<i>Ziemianin Galicyjski</i> – Jul. Alex. Kamiński – Lwów 1835 – 3 tomy ⁴³⁹ .
689.	<i>Geschichte Wiens</i> – Ant. Gemau – Wien 1789.
690.	<i>Schillers sämtliche Werke</i> – Grätz 1824 w 34 tom.
691.	<i>Geschichte Frankreichs</i> – Wilh. Beckford – Leipzig 1795.
692.	<i>Der Geist des h. Franz v. Sales</i> – Wien 1830 – 2 tomy.
693.	<i>Geschichte der ersten Märtyrer</i> – Teod. Ruinard – Wien [1]836.
694.	<i>Geschichte v. Paraguay</i> – Wien 1830.

⁴³⁵ Estr. XV-XVIII, t. 16, s. 218.

⁴³⁶ Estr. XV-XVIII nie notuje wydania z tego roku. Zob. Estr. XV-XVIII, t. 23, s. 532-533.

⁴³⁷ Estr. XIX, t. 4 s. 49, 167.

⁴³⁸ Chodzi o wariant z roku 1775 bez daty na karcie tytułowej. Data „1773” pojawia się w dedykacji. Estr. XV-XVIII, t. 1, s. 230.

⁴³⁹ Estr. XIX, t. 2, s. 342.

695.	<i>Ksiądz Pleban</i> – tłumaczył ks. Korczyński – Lwów 1821 ⁴⁴⁰ .
696.	<i>Malpa człowiek</i> – Manuskrypt.
697.	<i>Rozstrząszenie chorób</i> – przez Tyssota – Warszawa 1806 ⁴⁴¹ .
698.	<i>Breviarium frat. Carm: I pars. Hyemalis</i> 1762 ⁴⁴² .
699.	<i>Gedanken über die Restauration der Kirche in Deutschland</i> – 1859 ⁴⁴³ .
700.	<i>Moser's Kanzelreden</i> – D. Kaß – 1831 – 2 tomy ⁴⁴⁴ .
701.	<i>Dyariusz wiedeńskiej okazji</i> – Mik. Dyakowski 1863 ⁴⁴⁵ .
702.	<i>Manuale sacerdotum</i> – Jos. Schneider 1863 ⁴⁴⁶ .
703.	<i>Panis quotidianus juventutis sacrae</i> – Gaud Pikulski 1759 ⁴⁴⁷ .
704.	<i>Kazania</i> – ks. Holowinskiego 1857 ⁴⁴⁸ .
705.	<i>Breviarium Carm. pars hiemalis</i> 1730 ⁴⁴⁹ .
706.	<i>Kubczorski i Skarga</i> – Ant. Sozański 1839 ⁴⁵⁰ .
707.	<i>Predigten für Feste Mariens</i> – Pasqual Skerbinz 1820 ⁴⁵¹ .
708.	<i>Obrona prawdy</i> 1846 ⁴⁵² .
709.	<i>Nauki prawd wiary</i> – ks. de Toul 1842 ⁴⁵³ .
710.	<i>Meditationes</i> ЦИЦОССLX ⁴⁵⁴ .

⁴⁴⁰ Autorem był Jean Michel Sailer. Estr. XIX, t. 4, s. 172.

⁴⁴¹ Estr. XIX, t. 4, s. 585.

⁴⁴² Wydanie niezidentyfikowane.

⁴⁴³ Wydane w Regensburgu.

⁴⁴⁴ Wydane we Frankfurcie nad Menem.

⁴⁴⁵ Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 1, s. 429.

⁴⁴⁶ Wydane w Kolonii.

⁴⁴⁷ Wydane we Lwowie. Estr. XV-XVIII, t. 24, s. 275.

⁴⁴⁸ Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 2, s. 145.

⁴⁴⁹ Wydane w Antwerpii pod tytułem *Breviarium fratrum B. Dei Genitricis virginis Mariae de monte Carmelo. Pars hiemalis*.

⁴⁵⁰ Wydane w Wiedniu. Estr. XIX, t. 4, s. 319.

⁴⁵¹ Wydane w Wiedniu.

⁴⁵² Czasopismo wydawane w Poznaniu. Estr. XIX, t. 4, s. 604.

⁴⁵³ Wydane we Lwowie. Estr. XIX, t. 4, s. 519.

⁴⁵⁴ Być może np. *Dissertatio philosophica meditationes quasdam de gustu in litteris praecipue*

711.	<i>Lekcyje i Ewangelie</i> – Ant. Tyc 1855 ⁴⁵⁵ .
712.	<i>O mieście Bożem</i> ks. Mat. Gładyszewicz 1835 ⁴⁵⁶ .
713.	<i>Biblioteka kieszonkowa klasyków polskich</i> Bobrowicz 1859 ⁴⁵⁷ .
714.	<i>Przewodnik dla spowiedników</i> – Urban Rokicki – 2 tomy ⁴⁵⁸ .
715.	<i>Święte niewiasty</i> przez Hofmanowę – 1843 – 3 tomy ⁴⁵⁹ .
716.	<i>Biblia nowego testamentu</i> ks. Wójko [!] – 1838 ⁴⁶⁰ .
717.	<i>Philothea</i> . 1839 ⁴⁶¹ .
718.	<i>Teologia pastoralna</i> . Tom I 1844 ⁴⁶² .
719.	<i>Moralis christiana</i> – Polaschek – 1803 ⁴⁶³ .
720.	<i>Medycyna wyleczająca</i> – Roy 1830 ⁴⁶⁴ .
721.	<i>Historia kościoła ruskiego</i> Ławrowski 1857 ⁴⁶⁵ .
722.	<i>Dykcjonarz biblijny</i> pr. Prospera 1845 – 4 tomy ⁴⁶⁶ .
723.	<i>Wspomnienie o s. Kunegundzie</i> – Antoniewicz ⁴⁶⁷ .
724.	<i>Die Zelle in der Welt</i> – Mettenleiter 1858 ⁴⁶⁸ .

elegantioribus exhibens, gdzie datę również zapisano w ten sposób.

⁴⁵⁵ Wydane w Lesznie. Estr. XIX, t. 4, s. 547.

⁴⁵⁶ Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 2, s. 43.

⁴⁵⁷ Wydane w Lipsku w 37 tomach. Estr. XIX, t. 1, s. 99.

⁴⁵⁸ Autor: Jean Joseph Gaume. Urban Rokicki był tłumaczem. Wydane w Wilnie. Estr. XIX, t. 2, s. 16.

⁴⁵⁹ Wydane w Lipsku. Estr. XIX, t. 2, s. 138.

⁴⁶⁰ Wydane w Lipsku. Estr. XIX, t. 5, s. 175.

⁴⁶¹ Wydane w Würzburgu.

⁴⁶² I.e. *Teologia pasterska z różnych autorów* Juliana Zagórskiego. Wydane we Lwowie. Estr. XIX, t. 5, s. 225.

⁴⁶³ Wydane w Ołomuńcu. Por. wydanie wileńskie: Estr. XIX, t. 3, s. 454.

⁴⁶⁴ Wydane w Warszawie. Estr. XIX, t. 2, s. 579.

⁴⁶⁵ Autor: Franceso Gusti. Jan Ławrowski był tłumaczem. Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 2, s. 97.

⁴⁶⁶ Autor: Prosper Aquila. Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 1, s. 37.

⁴⁶⁷ Gniezno-Leszno, 1849.

⁴⁶⁸ Wydane w Regensburgu.

725.	<i>Nauki z historyi ewangelijnej</i> przez Dziubackiego 1858 ⁴⁶⁹ .
726.	<i>Praktischer Lehrgang der italienischen Sprache</i> – Filippi 1846 ⁴⁷⁰ .
727.	<i>Passionspredigten</i> v. Buchberger. 1845 ⁴⁷¹ .
728.	<i>Betrachtungen von einem Priester der Diözese Rottenburg</i> 1860 ⁴⁷² .
729.	<i>Virginitas</i> Donin 1859 ⁴⁷³ .
730.	<i>Leben der ersten Mütter und Schwestern</i> Lud. Clarus ⁴⁷⁴ .
731.	<i>Neue Methode für die engl: Sprachen</i> H: D: Ollendorf ⁴⁷⁵ .
732.	<i>Französische Sprachlehre</i> – Legat ⁴⁷⁶ 1834.
733.	<i>Biliothek für innerl. Seelen II Aufl.</i> V. Merlo Hortius ⁴⁷⁷ .
734.	<i>Bild un[d]Wort</i> – Stelzig 1859 ⁴⁷⁸ .
735.	<i>Additamenta</i> 1839 ⁴⁷⁹ .
736.	<i>Buch der heil480 Liebe</i> – v Donin 1860 ⁴⁸¹ .
737.	<i>Praedigten</i> v. Dix 1842 ⁴⁸² .

⁴⁶⁹ Autor: Francesco Finetti. Jan Dziubacki był tłumaczem. Wydane w Warszawie. Estr. XIX, t. 1, s. 498.

⁴⁷⁰ Wydane w Wiedniu.

⁴⁷¹ Wydane w Regensburgu.

⁴⁷² I.e. *Betrachtungen über das Leben der allerseligsten Jungfrau ... Ins Deutsche übersetzt von einem Priester der Diözese Rottenburg* autorstwa Paza de Alvareza.

⁴⁷³ Wydane w Wiedniu.

⁴⁷⁴ Chodzi o tom 4 i 5 *Leben des heiligen Franz von Sales, Stiffters des Ordens von der Heimsuchung Mariens, der heiligen Johanna Franzisca von Chantal und ihrer ersten Ordensschwestern* autorstwa Ludwiga Clarusa, wydane pod własnym tytułem *Leben des ersten Mutter und Schwestern des Ordens von der Heimsuchung Mariens* (Schaffhausen 1861).

⁴⁷⁵ Wydane we Frankfurcie nad Menem w 1856 r. bądź w Altenburg w 1867 r.

⁴⁷⁶ Druk autorstwa Johanna Baptista Machata wydał Georg Legat w Wiedniu.

⁴⁷⁷ I.e. *Sacrosancta missa* Jakoba Merlo-Horstiusa wydana w Schaffhausen w 1860 r. jako tom 2 serii *Bibliothek für innerliche Seelen*.

⁴⁷⁸ Regensburg: Georg Joseph Manz.

⁴⁷⁹ Najprawdopodobniej *Additamenta ad literaturae Romanae historiam* Juliusa Helda wydane w tymże roku w Świdnicy.

⁴⁸⁰ I.e. *heiligen*.

⁴⁸¹ Wydane w Wiedniu.

⁴⁸² I.e. *Das katholische Festjahr. Oder Predigten auf die vornehmsten katholischen Festtage* autorstwa Johanna Martina Düxa wydane w Regensburgu.

738.	<i>Gebete für alle Tage der Woche</i> Hugues ⁴⁸³ .
739.	<i>Die Todtenhand</i> – v. Prince ⁴⁸⁴ .
740.	<i>Handuch der k: k: Gesetze und Verordnungen</i> v. Dt Reider ⁴⁸⁵ 1848 – 3 tomy ⁴⁸⁶ .
741.	<i>Głos Pana krzyżującego</i> – Rebczynski 1768 ⁴⁸⁷ .
742.	<i>Droga do szczęścia</i> 1840 ⁴⁸⁸ .
743.	<i>Poradnik domowy</i> – Jasinski – część I 1865 ⁴⁸⁹ .
744.	<i>Wspomnienia podchorążego</i> – Komorowski 1863 ⁴⁹⁰ .
745.	<i>O życiu i pismach Thad. Czackiego</i> pr. Osinskiego 1851 ⁴⁹¹ .
746.	<i>Handbuch der christl. Moral</i> – Seiler ⁴⁹² 1818 ⁴⁹³ .
747.	<i>Listy w duchu Bożym</i> – Antoniewicz 1858 ⁴⁹⁴ .
748.	<i>Miesiąc Maj</i> 1839 ⁴⁹⁵ .
749.	<i>Pamiętki</i> ⁴⁹⁶ Franciszka Karpinskiego p. Moraczewskiego [1]844 ⁴⁹⁷ .
750.	<i>Ojciec Karol Antoniewicz</i> 1852.

⁴⁸³ *Der Priester im Gebete und in der Betrachtung. Gebete für alle Tage der Woche* autorstwo Alfonsa Marii de' Liguori wydane przez Markusa Huguesa w Regensburgu w 1843 r.

⁴⁸⁴ Chodzi o niemieckie tłumaczenie kontynuację *Hrabiego Monte Christo* Aleksandra Dumasa pt. *La Main du defunt* (niem. *Die Todtenhand*) autorstwa bliżej nieznanego F. Le Prince, wydaną po raz pierwszy po francusku w 1853 r., a po niemiecku wydawaną m.in. w 1861 i 1866 r.

⁴⁸⁵ I.e. *Von Dr. Franz Reider*.

⁴⁸⁶ Wydane w Wiedniu.

⁴⁸⁷ Tj. *Głos Pana kruszącego...* Rubczyńskiego. Wydane w Berdyczowie. Estr. XV-XVIII, t. 26, s. 436-437.

⁴⁸⁸ Autor: Józef Droz. Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 1, s. 415.

⁴⁸⁹ Prawdopodobnie pomyłka w dacie. *O leczeniu wodą i innemi środkami naturalnemi. Poradnik domowy dla zwolenników kuracyi wodą* Władysława Jasińskiego wyszedł we Lwowie w 1864 r. Estr. XIX, t. 2, s. 210.

⁴⁹⁰ Wydane we Lwowie. Estr. XIX, t. 2, s. 414-415.

⁴⁹¹ Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 3, s. 320.

⁴⁹² I.e. Sailer.

⁴⁹³ Wydane w Wiedniu.

⁴⁹⁴ Prawdopodobnie pomyłka w dacie. Wydanie to wyszło we Lwowie w 1850 i 1857. Estr. XIX, t. 1, s. 33.

⁴⁹⁵ Autor: Jan Piotr Becks. Wydane we Lwowie. Estr. XIX, t. 1, s. 78.

⁴⁹⁶ I.e. *Pamiętniki*.

⁴⁹⁷ Wydane w Poznaniu. Estr. XIX, t. 1, s. 56.

751.	<i>Liber regulae pastoralis.</i>
752.	<i>Poezye ks. Antoniewicza 1861</i> ⁴⁹⁸ .
753.	<i>O wolności p. Starkla 1864</i> ⁴⁹⁹ .
754.	<i>O obrządkach kościoła kat. p. ks. Terklau</i> ⁵⁰⁰ .
755.	<i>Wykład listów sw. Pawła prz. ks. Serwatowskiego 1850</i> ⁵⁰¹ .
756.	<i>Pamiętniki o ks. Radziwille Naswiezewski</i> ⁵⁰² 1864 ⁵⁰³ .
757.	<i>Nowa polska – p. Dłużniewskiego 1863</i> ⁵⁰⁴ .
758.	<i>Nowe podstawy praw narodowych p. Widmana [1]864</i> ⁵⁰⁵ .
759.	<i>Narodowość a rewolucya p. Widmana 1864</i> ⁵⁰⁶ .
760.	<i>Kościół na Piasku Rogalski 1863</i> ⁵⁰⁷ .
761.	<i>Instructio Novitiorum 1861</i> ⁵⁰⁸ .
762.	<i>Entwürfe zu Predigten A v. Guilois II Th. 1857</i> ⁵⁰⁹ .
763.	<i>Fastenpredigten v. Hungari 1843</i> ⁵¹⁰ .
764.	<i>Dwa lata dziejów naszych 1846 i 1848 przez Karola Szajnoch Tom I Polska roku 1846 – 1865</i> ⁵¹¹ .
765.	<i>Dzieje powszechne – Stan. Zarańskiego Tom II 1855</i> ⁵¹² .

⁴⁹⁸ Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 1, s. 34.

⁴⁹⁹ Autor: John Stuart Mill. Juliusz Starkel był tłumaczem. Wydane we Lwowie. Estr. XIX, t. 3, s. 135.

⁵⁰⁰ Wydane w Lesznie w 1858 r. Estr. XIX, t. 4, s. 500.

⁵⁰¹ Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 4, s. 228.

⁵⁰² Błędne odczytanie tytułu, który brzmi: *Pamiętnik o księciu Karolu Radziwille pisany podług archiwum nieświeżkiego.*

⁵⁰³ Wydane we Lwowie. Estr. XIX, t. 4, s. 17.

⁵⁰⁴ Wydane w Przemyślu. Estr. XIX, t. 1, s. 19.

⁵⁰⁵ Wydane we Lwowie. Estr. XIX, t. 5, s. 56.

⁵⁰⁶ Jest to rozdział pierwszy z *Nowych podstaw praw narodowych*. Zob. pozycję wyżej.

⁵⁰⁷ Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 4, s. 79.

⁵⁰⁸ Autor: Joannes a Jesu Maria. Wydane w Graz.

⁵⁰⁹ Wydane w Regensburgu.

⁵¹⁰ Wydane w Moguncji.

⁵¹¹ I.e. *Dwa lata dziejów naszych 1646-1648*. Wydane we Lwowie. Estr. XIX, t. 4, s. 429.

⁵¹² Wydane we Lwowie. Estr. XIX, t. 5, s. 248.

766.	<i>Obraz N. P. M.</i> p. ks. Leona Ulanowskiego 1853 ⁵¹³ .
767.	<i>Listy w przedmiotach naukowych</i> ks. Hugona Kołłątaja 1844 – 2 tomy ⁵¹⁴ .
768.	<i>Kazania</i> p. Zygmunta Goliana 1858 ⁵¹⁵ .
769.	<i>Die h. Psalmen nach der Vulgata</i> 1859 ⁵¹⁶ .
770.	<i>Compendium per Fr. K: O. O. S. B. M.</i> 1817 ⁵¹⁷ .
771.	<i>Dzieje powszechne soboru Trydyn.</i> [!] p. Felix Slotwińskiego 1857 ⁵¹⁸ .
772.	<i>Przemówienie w czasie żalobnego Nabożeństwa za duszę sw. pamięci Stanisł. Rogalskiego</i> – p. ks. Henryka Księgarskiego 1859 ⁵¹⁹ .
773.	<i>Uwagi nad sektą Rongego i Czerskiego</i> 1850 ⁵²⁰ .
774.	<i>Kath. Religionsunterricht</i> 1834 ⁵²¹ .
775.	<i>Ecce Homo</i> v. Anton Niederhuber ⁵²² .
776.	<i>Nauka chrześcijańska</i> – p. Karczowskiego Tom IX 1829 ⁵²³ .
777.	<i>Historia sw. młodości J. Ch.</i> przez Kosickiego Tom VIII 1829 ⁵²⁴ .
778.	<i>Przewodnik młodzieży chrześcijańskiej</i> przez Kosickiego Tom VIII 1829 ⁵²⁵ .

⁵¹³ Wydane w Lwowie. Estr. XIX, t. 4, s. 598.

⁵¹⁴ Tom 4 *Korrespondencji listownej z Tadeuszem Czackim*. Wydane w Krakowie przez Ferny-
nanda Kojśewicza. Estr. XIX, t. 2, s. 409.

⁵¹⁵ Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 2, s. 55.

⁵¹⁶ Wydane w Linz.

⁵¹⁷ I.e. *Compendium Hermeneuticae Generalis Librorum Veteris novi foederis usui Studioso-
rum Sacrae Scripturae accommodatum* Floriana Kudrewicza. Wydane w Krakowie. Estr. XIX,
t. 2, s. 520.

⁵¹⁸ Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 4, s. 278.

⁵¹⁹ Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 2, s. 514.

⁵²⁰ Autor: Feliks Slotwiński. Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 4, s. 279.

⁵²¹ Wydane w Wiedniu.

⁵²² Wydane w Linz w 1858 r.

⁵²³ Autor: C.F.L'Homond. Wincenty Roch Karczewski był tłumaczem. Wydane w Warszawie.
Estr. XIX, t. 2, s. 594.

⁵²⁴ I.e. *Historia świętej młodości Jezusa Chrystusa* autorstwa Jeana Urbaina Grisota. Modest
Watt Kosicki był tłumaczem. Wydane w Warszawie w 1826 r. Tu zapewne błąd *per analogiam* do
pozycji niżej. Estr. XIX, t. 2, s. 83.

⁵²⁵ Autor: Karol Gobinet. Modest Watt Kosicki był tłumaczem. Wydane w Warszawie.
Estr. XIX, t. 2, s. 477.

779.	<i>Wience pieśni zebrackich – p. Michała Suchorowskiego 1860⁵²⁶.</i>
780.	<i>O obrządkach gr. unickich 1862⁵²⁷.</i>
781.	<i>Kazania pr. Gwilelma Kalińskiego 1808⁵²⁸.</i>
782.	<i>Przepowiednie najslawniejszych proroków i wieszczów o przyszłych losach Europy p. A. Tessarczyka 1850⁵²⁹.</i>
<p><i>Dziela pod liczbami porządkowymi: l. 34, 101, 123, 129, 132, 137, 148, 162, 164, 166, 168, 177, 191, 209, 211, 222, 249, 262, 324, 369, 371, 380, 387, 393, 412, 421, 424, 428, 429, 430, 431, 452, 479, 480, 483, 493, 593, 625, 626 w tym inwentarzu wymienione, które według katalogu bibliotecznego w roku 1856 oporządkowanego, znajdowały się jeszcze w bibliotece klasztornej, obecnie brakują. Właściwą przyczyną członkowie klasztoru nie umieją podać; przypisują atoli takąową poczęści zniszczeniu przez mole, poczęściej zaś tej okoliczności, że niektóre dzieła poza klasztor wypożyczone, nie zostały napowrót zwrócone, gdyż żadna w tej mierze nie prowadziła się ewidencja.</i></p>	

X. Dokumenta

Erekcya:

1.	<i>Consecratia ecclesie S. Annae in Sęsiadowice d. 15: Septbr. 1591</i>
2.	<i>Facultas Ill. Loci Ordinarii extruendi claustrum caenubiale ad ecc. S. Annae, Carmelitis concessa 1603.</i>
3.	<i>Testimonium St. Herburti super eo quod Erasmus Herburtus a inadvertendi praecipitania lucraverit jus plebanium pro duobus cmetonibus 1600.</i>
4.	<i>Testomonium juridice facta, tam de cmetonibus, pratis, decimis, nec non aliis proven-tibus ecc. parochialis Sęsiadowicensis ad St. Nicolaum 1600.</i>
5.	<i>Breve Apost: pro erectione conventus S. Annae p. p. Carmel. quibus ecclesia Fulsty-nensis, tum cura animorum, tum cum omnibus fructibus ad eorum sustentationem conceditur 1605.</i>
6.	<i>Breve Apost: concedens p. p. Carmel. ad St. Annam eccl: paroch: una cum fructuum pro eorum sustenatione actis Consist: Poznaniensis ingrosatu[m] 1605.</i>

⁵²⁶ Wydane we Lwowie. Estr. XIX, t. 4, s. 406.

⁵²⁷ Autor: Jan Boliński. Wydane we Lwowie. Estr. XIX nie notuje.

⁵²⁸ Wydane w Krakowie. Estr. XIX, t. 2, s. 337.

⁵²⁹ Wydane w Cieszynie. Estr. XIX, t. 4, s. 501.

7.	<i>Errectio ecclesiae et conventus per Joannem Felixem Herburt et Erasmem Adalbertum Herburt ; d. 11 Martii 1608.</i>
8.	<i>Joannes Felix Herburt, una cum Erasmo Adalberto Herburt et habita licentia summ[m]i ssignatio et loci Ordin: ecclesiam paroch. S. Nicolai in Szaśiadowice, conventui p. p. Carmelit. ad St. Annam perpetuo incorporavit, cum omnibus fructibus, d. 2 Oct. 1609.</i>
9.	<i>Erasm : Adalb. Herburt una cum concessu sui tutoris eccl. S. Anna[m] muro extructam, donat p. p. Carmel. quibus etiam adjungit eccl : paroch : St. Nicolai in Szaśiadowice cum omnibus ejus attenentiis ; d. 28. Sept. 1610.</i>
10.	<i>Incorporatio eccl: paroch: Szaśiadow: per fundatores et concessarios a loci Ordinario deputatos d. 9. Oct. 1612.</i>
11.	<i>Diploma donationis eccl: S. Annae per Erasmum Herburt, filium Fundatoris cum assignatione censui perpetui et salis Dobromiliensibus per 100 fr. quotannis solvendae d. 13 Januarii 1613.</i>
12.	<i>Erazm Albert Herburt fundator quinque cmetones in Szaśiadowice, libela incisione in silvis, molitu[di]nem frumentorum, duos cmetones plebanales, conventui S. Annae donat, conscribit et resignat.</i>
13.	<i>Breve Apost: approbans corporationem parochiae S: Nicolai cum Conventu Carmelitorum ad S. Annam d. 12. Novb: 1683.</i>
14.	<i>Castrum Przemyśl: approbans idem. – d. 21. Apr: 1687.</i>
15.	<i>Succesores fundatorum: Eustachius et Isabella Tyszkiewiczze approbant donationem pro Conventui Carm. S. Annae factam d. 20 Oct. 1685.</i>
16-34.	[Donacje] ⁵³⁰
Inne dokumenta:	
35.	<i>Propugnanda S. Montis Placidi, seu Monumenta legalia ecclesiae et conventui S. Annae, ab anno 1591-1745. constat ex pag : 1-435.</i>

⁵³⁰ Pod nr 16-34 inwentarza bibliotecznego zapisano donacje na rzecz kościoła i klasztoru, zob. ich odpis w: A. Franczyk-Cegła, *Zarys dziejów klasztoru...*, dz. cyt., s. 110.

36.	<i>Collecta sive Registrum omnium transactionum, ab an[n]o 1591-1764, pagina 1-274.</i>
37.	<i>Orzeczenie c: k: Namiestnictwa jako dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych z dnia 20 paździer. 1870 l. 6817/D.F. odsyłające włościan ze Sąsiadowic z pretensją do klasztoru o dwie łąki, do drogi prawa.</i>

Bibliografia

Źródła rękopiśmienne:

Archiwum OO. Karmelitów na Piasku w Krakowie

Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu

Centralne Państwowe Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie

Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. W. Stefanyka

Zakład Narodowy im. Ossolińskich

Opracowania:

Buca J., [Repatriacje – ewakuacja. Tekst na podst. dokumentów zespołu nr 527/0 AAN (Rejonowego Pełnomocnika Rządu RP do Spraw Ewakuacji Ludności Polskiej z Ukraińskiej SRR w Samborze, 1944-1946)], [online], <http://ubocze66.republika.pl/repatriacje/ewakuacja.html>, (dostęp 30.01.2016).

Ciborowska-Rymarowicz I., *Polonika w księgozbiorze klasztornym karmelitów bosych w Berdyczowie (na podstawie katalogu z 1781 r.). Zarys problemu, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi”*, tom specjalny, 2017, s. 219-27.

Dzieje teologii katolickiej w Polsce. T. 3, Wiek XIX i XX. Cz. 1, red. M. Rechowicz, Lublin 1976.

Franczyk-Cegła A., *Fragmenty księgozbioru klasztoru karmelitów w Sąsiadowicach w zbiorach Zakładu Narodowego im. Ossolińskich*, „Hereditas Monasteriorum” 2015, nr 6, s. 251-290.

Franczyk-Cegła A., *Zarys dziejów klasztoru oo. karmelitów w Sąsiadowicach*, „Nasza Przyszłość” 2015, nr 125, s. 75-126.

Franczyk-Cegła A., *Knyhozbiurnia oo. karmelituw z Susidowycziw u zibranniach Lwiwśkoji Nacionalnoji Naukowoji Biblioteki Ukrainy im. W. Stefanyka i Nacionalnoho Zakładu im. Ossolińskich u Wroclawi*, „Zapysky Lwiwśkoji Nacionalnoj i naukowoji biblioteki Ukrainy imeni W. Stefanyka” 2017, t. 9 (25), s. 24-57.

Kwolek J., *Archiwa diecezji przemyskiej ob. lac.*, Przemyśl 1927.

Paszkievicz U., *Inwentarze i katalogi bibliotek z ziem wschodnich Rzeczypospolitej do 1939 r. Suplement 1*, Warszawa 2000.

Radziszewski F., *Wiadomość historyczno-statystyczna: o znakomitszych bibliotekach i archiwach, publicznych i prywatnych tak niegdyś ... w Królestwie Polskiem, Galicyi, W. Ks. Poznańskiem i Zachodnich guberniach Państwa Rossyjskiego*, Kraków 1875.

Schematismus des Königreiches Galizien und Lodomerien Für das Jahr 1827, Lemberg [1826].

Schematismus universi venerabilis cleri saecularis et regularis dioecesis rit. lat. Premisliensis pro Anno Domini 1866, Jasło 1865.

Smereka J., *Ojcowizna* [mps], Wrocław 1996.

Wąsowicz M., *Ze wspomnień archiwisty (1929-1953)*, „Miscellanea Historico-Archivistica” 1985, t. 26, s. 91-97.

Żuk P.S., *Sąsiadowice 1939–1945* [mps], Wrocław 1990.